

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	ד"ר 30 מודיעין ע.	בני ברק	ירושלים	עיר
18:06	18:18	18:27	18:16	18:09	18:25	18:18	18:18	18:26	18:09	כניסת שבת
19:21	19:19	19:21	19:21	19:19	19:22	19:21	19:10	19:21	19:19	יציאת שבת
19:57	19:59	19:59	19:56	20:00	19:57	19:59	19:48	19:58	20:00	ר"ת

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

Dirshu
דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך ועידוד לימוד התורה

לפרשת האזינו בו אלול - ג תשרי תשע"ח | דף היומי - סנהדרין | משנה בחרה - סימן רנ"ד אמצע סעיף ה' ואם נתן' עד סימן רנ"ז סעיף ד' | מוסר - תורה אור פרק א' ונה מכל זה' עד פרק ג' וזך נא ראה' | קנין חכמה - ארבעה ועשרים דברים עד 'ואמח רד"ל שאין התשובה'

יום המישי כ"ג אלול תשע"ז | פניני פרשת נצבים וילך | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

ה'חפץ חיים' נכנס למקוה והיה חנוק מאד עד שנפל והתעלף והיה ממש חולה מסוכן, יוסף הבלן חשב שזה שיכור גוי ששוכב על הריצפה ובעט בו עד שראה את ציציותיו מציצים מתחת לבגדים והצילו, והח"ח הכיר לו טובה מאד ונתן לו חצי שכרו בחיבור המשנה ברורה.

מרח הגראי"ל שטיינמן שליט"א, מספר עובדות והנהגות ששמע מעדים נאמנים על בעל ה'חפץ חיים' לרגל יום הארצייט של סבא קדישא רבי ישראל מאיר מראדין בעל החפץ חיים נלב"ע כ"ד אלול תרצ"ג

וזוכה עד היום הזה להעמיד כל כך הרבה תלמידים מהספרים שלו. נתן חצי משנ"ב מעשה בח"ח זצ"ל שנכנס למקוה והיה חנוק מאד עד שנפל והתעלף והיה ממש חולה מסוכן, יוסף הבלן במקוה ניגש אליו (תחילה חשב שזה שיכור גוי ששוכב על הריצפה ובעט בו עד שראה את ציציותיו מציצים מתחת לבגדים) והצילו, והח"ח הכיר לו טובה מאד ונתן לו חצי שכרו בחיבור המ"ב. ודאי היה מקבל שכר בשמים על הצלת הח"ח, כמו"כ השכר בשמים על הצלה הוא נימדד לפי גדלות ערך הניצול כך השכר בשמים יותר גדול (קב הישר) אבל כהכרת הטוב הוא הוסיף לו חצי שכר מ"ב, הח"ח שבז לעוה"ז וידע מה זה עוה"ב היה מוכן לשלם לו את הכרת הטוב בשכר עוה"ב חצי מ"ב, בכך ביטא הח"ח ג"כ את גודל הכרת הטוב שהוא חייב לו חצי שכר מ"ב.

מזקני הרבנים

עוד סיפר רבנו שנסעו לגרוזיה הגאון רבי משה שפירא ועוד, והבאתי להם מכתב לראש ממשלת גרוזיה (גוי) ואמרתי להם שיגידו לו שאני מזקני הרבנים, ומיד הוא יצר קשר עם אמריקה. כתבתי לו בענין עשית טוב ליהודים. גם הח"ח אמר כך לראש הממשלה שהוא מזקני הרבנים. (ראה מכתבי הח"ח ע' ריז - רלח).

(א"ה ואלו דברי הגרמ"ש לראש ממשלה: אנו נמצאים כאן בשם של ששים ריבוא איש שהתייצבו למרגלות הר סיני קבלו את התורה והתחייבו למסור אותה לדורות הבאים. אני פונה אליך בשם הזקן הגדול שהוא מהאחראים למסירת התורה לדורות הבאים מגדולי מקבלי ומוסרי התורה בדורינו אנו מודים לך על שמתאפשר לנו כיום למסור את התורה והיהדות במדינה הזו ולקיים את התחייבותנו. לא בכל מדינה ולא בכל עת היינו יכולים להעביר את מה שקבלנו

המשך בעמוד 22 <<<

רבנו מרבה לספר אודות הסבא קדישא עובדות והנהגות ששמע מעדים נאמנים, באחת הפעמים שהאריך לספר כמה וכמה עובדות, ואחד הנוכחים רמז שכבר הגיע זמן התפילה, אמר רבנו: אתם חושבים שאנו סתם מספרים כאן עובדות על הח"ח, דעו לכם שכל עובדה ומעשה זה לימוד לדרכי החיים והמשיך עוד לספר כהנה וכהנה.

לא אכל עוף

הח"ח היה אוכל רק תפוזי"א אבל לא עוף, וכל פעם היה מתרץ את עצמו מדוע אינו אוכל כיון שלא היה רוצה לומר "שאינו רוצה לאכול".

שלום עליכם

סיפר לי נכדו ר' הירש זקס זצ"ל שדרכו כשהיה אצלו אורח בסעודת ליל שבת שלא אמר שלום עליכם, ואמר: המלאכים יכולים להתתין אבל האורח אינו יכול להתתין. (ואמר רבנו דיל"ע במי שיש לו ילדים קטנים שרעבים שאולי ג"כ ראוי שידלג)

והגר"א לופיאן אמר בשם הח"ח לפרש מה שאומרים בליל שבת בואכם לשלום, ומיד אומרים להם צאתכם לשלום דלכאו' אינו מובן מדוע משלחים אותם מיד, ואמר דהבואכם לשלום הוא למלאכי שבת. והצאתכם לשלום הוא למלאכי חול. (ולפ"ז בזמן שבינתיים יש לו ד' מלאכים, ולכאו' היה ראוי לומר את זה מיד בקבלת שבת, שאז לכאו' הזמן להתחלפות המלאכים, וי"ל דחוץ לביתו אין אדם יכול לקבל מלאכים או לשולחם). (שיעורי חומש) הח"ח עשה גם ספרים וגם אנשים

הח"ח אמר לסבא מנובהרדוק שהוא עושה ספרים, ואתה עושה אנשים, אבל האמת הוא דהח"ח עשה גם ספרים וגם אנשים. (ימלא פי תהלתך עניני תורה עמ' שע"א)

ובהזדמנות אחרת אמר רבנו: אנשים מוצאים ספרים, אבל לא נעשים תלמידים ע"י הספרים, רק החפץ חיים הוא היחיד דזכה

ואמר אדמו"ר (רבי ישראל סלנטר) בזו הלשון: כאשר עברתי מעל פני האיש חשבתי בלבבי, מה הנני חייב ואשם כי אתה הנך ירא אלוקים ותפחד ותרעד מיום הדין, מה זה נוגע אלי, הלא אתה מחויב להשיב אותי על שאלתי, כי זהו מדרכי הטובה וגמילות חסד

אימת הדין - לא על חשבון אחרים • הדרכה על ההנהגות הנכונות כדי לזכות בדין מומן הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א

על כן חובה עלינו קודם יום הדין הבעל"ט לקבל על עצמנו לעסוק בכל השנה במצות עשה דואהבת לרעך כמוך, ובזה יהיה אחדות בין עבדי השי"ת, ויעלה יפה בידינו מלכויות, שנכוון עיקר קיום תקפו של מלכויות, ובזה יבוא זיכרונו לפניו לטובה. ואם ח"ו עוון בידינו של שנאת הבריות, איך לא נבוש ולא ניכלם להיות דובר שקרים ח"ו נגדו ית' לבקש "מלוך על כל העולם כולו בכבודך" ואנחנו לעצמנו לא הכנו עיקר קיום של מלכות שמים עלינו בתקפו, הרחמן יצילנו, ונקבל על עצמנו עסק אהבת הבריות ואחדות. ע"כ מנוסח המודעה.

"ואהבת לרעך כמוך אמר רבי עקיבא זה כלל גדול בתורה" (ירושלמי נדרים ט, ד), היינו כמו שכתב רבי חיים ויטאל בשערי קדושה, שאם חסר לאדם משהו בשלמות המידות, זהו פגם בכל התרי"ג מצוות, וכל מצוה שהוא עושה יש בה פגם, כי המידות הרעות פגם בנפש, וכך כתב רבינו יונה שהמידות יסודות בנפש, היינו מהות הנפש, ומי שיש לו מידות רעות זהו פגם במהות הנפש, וכשעושה מצוה עם נפש פגומה חסר באהבת השם, ואינו עושה מאהבה שלמה, רק מתוך חשבונות ונגיעות שמבקש להרוויח מקיום המצוה.

והנה אמרו (פסחים ח, א) "האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני או שאהיה בן העולם הבא הרי זה צדיק גמור", היינו שגם אדם שעושה מצוה ומתכוון להרוויח בה, הרי הוא נחשב לצדיק, אבל הוא רק "צדיק" ואינו במדרגת "חסיד", כיון שאינו עושה מאהבה לשם שמים, אלא בשביל עצמו, שרוצה להרוויח מקיום המצוה, ומידת חסידות היא לעשות את המצוה מאהבה בלי חשבונות כלל, רק מפני שזהו רצון השם ית', כמו שאמרו (אבות ב, ד) עשה רצונך כרצונו.

וכשנותן צדקה בשביל שיהיה בן העולם הבא, אין זה מאהבת השם, אלא מאהבת עצמו, וזה כמו יראה, שמפחד מהגיהנום ורוצה לזכות לעולם הבא, ואינו עושה לשם שמים אלא בשביל עצמו, כשנותן צדקה בשביל שיחיה בנו, הרי הוא עושה כן בשביל עצמו, מפני שזהו בנו ורוצה שיחיה, ואינו נותן בשביל שיחיו בניהם של אחרים, ואם יתן בשביל אחרים שיחיו, זה באמת יותר לשם שמים. וכך גם בתפילה, מתפללים בשביל כלל ישראל, ולא רק בשביל עצמו כמו שכתב בספר היראה לרבינו יונה (אות של"א) ויתפלל בכל יום כפי צחות לשונות על כל חולי בני ישראל שיתרפאו וכל הבריאים שלא יחלו וכו', הינו גם אלו שלא ביקשו ממנו שיתפלל עבורם, ואינם קרובי משפחה שלו, יתפלל עליהם שיתרפאו והיו בריאים, ולכן מבקשים רפאנו בלשון רבים, על כל חולי ישראל. ובאמת זה לא פשוט, זוהי מדרגה גדולה מאד, לחשוב ברפאנו על הכלל, ולא רק על עצמו, שהוא ברוך השם בריא, וגם בני משפחתו בריאים, אבל יש אחרים הזקוקים לרפואה, והוא מתפלל עליהם שיתרפאו.

אנו עומדים סמוך לראש השנה, וכבר יש התעוררות, מפני שיודעים שעוד מעט יהיה יום הדין, ורוצים לזכות בדין, ועצם הדבר שיש אימת הדין זוהי זכות, שיש אמונה, ויראים מן הדין, וזה גם משפיע על כל הנהגת האדם, שתהיה הנהגה נכונה לפי הדין.

אמנם יחד עם זה יש גם חשש, כשאדם מרגיש את אימת הדין ושרוי במתח, הוא עלול מחמת זה שלא להתחשב בזולתו, כי הוא חושב על עצמו, מה יהיה איתי וכיצד אזכה בדין, ושקוע במחשבות בתוך עצמו, וכשיש איזה צורך לעזור למישהו אינו שם לב אליו, מפני שהוא טרוד באימת הדין, ולא כך היא ההנהגה הראויה, אלא צריך להתייחס בסבר פנים יפות לזולתו, ולעזור לו במה שצריך. בנתיבות אור (עמ' נט) מובא מרבי ישראל סלנטר "כי עוד בטל ילדותו פעם אחת בערב יום כיפור, בהיותו הולך לבית המדרש

להתפלל תפילת מעריב, והנה לקראתו איש אחד מגדולי היראים, פחד וחרדת הדין היה נראה וניכר על פניו ודמעתו על לחיו. אדמו"ר (רבי ישראל) שאל אותו להגיד לו איזה דבר הנחוץ לו, והאיש הירא מגדול עיבובו וחרדתו לא ענה אותו מאומה. ואמר אדמו"ר בזו הלשון: כאשר עברתי מעל פני האיש חשבתי בלבבי, מה הנני חייב ואשם כי אתה הנך ירא אלוקים ותפחד ותרעד מיום הדין, מה זה נוגע אלי, הלא אתה מחויב להשיב אותי על שאלתי, כי זהו מדרכי הטובה וגמילות חסד".

ועוד מסופר על רבי ישראל, שפעם אחת בלכתו להתפלל כל נדרי, שמע תינוק בוכה בעריסה, וניגש להרגיעו עד שיחזרו הוריו. האמא הלכה לתפילת כל נדרי והשאירה את התינוק בבית, אבל רבי ישראל התעכב עם התינוק ולא הלך להתפלל כל נדרי, למרות החשיבות שבתפילה זו, כי יש חיוב של אהבת הבריות, ואהבת לרעך כמוך, ואם תינוק בוכה ומצטער, כיצד אפשר להעלים עין? אבל האמא לא חשבה על זה, ולא הבינה את זה. עד כדי כך יש טעויות מחמת אימת הדין.

וידוע שבקלם בחודש אלול הייתה תלויה מודעה להתחזק באהבת הבריות, וכך היה כתוב שם (נדפס בכתבי הסבא מקלם, פנקס הקבלות סימן ד'): הנה מהידוע אמרו ז"ל אמרו לפני וכו' מלכויות כדי שתמליכוני עליכם, וכאשר נתבונן על תוקף קיום המלוכה של בשר ודם הוא רק כשעבדיו כולם כאיש אחד לעבודת המלך, זהו קיום המלכות, ואם ח"ו ייפול פירוד בעבדי המלך ניתק קשר המלוכה וכו', ואם כן אחדות העבדים הוא קיום המלכות.

האריה התחתן, בא העכבר לומר לו מזל טוב. הביט בו בזלזול: 'מה לי ולך'. אמר לו: 'אל תראה אותי כזה, לפני החתונה גם אני היית אריה'...

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על תפקידנו בימים אלה

"הו, המון!"

כמה כעס הסטיפלר! איך שיפד את המגיד שיעור במבטו: "לזה קוראים שאינו רואה סימן ברכה בלימודו?!". פנה אל הבחור ואמר בהתרגשות: "הלא עשיר אתה! כל עמוד גמרא, זה אוצר! תמשיך ללמוד, ותדע את כל הש"ס!"

ופעם אמר לי: "רבי יעקב, הלא אתם דורשים ברבים! תאמרו ותחזרו ותאמרו, שההצלחה היא עוד תוספות ועוד תוספות! כל ידיעה, מרגלית! כל תוספות, יהלום!"

אני עולה לאוטובוס, מושיט לנהג שטר כסף, ויש לידו כזה מכשיר, עשוי כצינורות דקים. באחד עשרות אגורות, בשני חצאי שקלים ושקלים וחמשה ועשרה. הוא מניח את כף ידו מלמטה, לקלוט, ומוריד באגודל את החישוק המשחרר את המטבעות. מכירים?! חשבתי לעצמי: אילו היו מושיבים אותי ליד כזו מכונה, והצינור מכיל אינספור מטבעות, ואומרים: כל מה שתוציא שלך. הייתי מקבל נקע בכתף, היד היתה נרדמת, באגודל היתה דלקת, בראש האצבע יבלת, ואני הייתי מכה באגודל עוד ועוד ועוד. כל הורדה, עשרה שקלים עשר, מאה, אלף, רבבה. לא הייתי מרשה לעצמי הפוגה לאכילה, לשתייה, לשינה.

וכשכל תיבה בתורה מצות עשה, וכל הבנה בתוספות יהלום, וכל סוגיה כתר משובץ, עטרה לראש "מלכי רבנן" (גיטין סב ע"ב)! אני מדבר בפני בעלי בתים, ואומרים: 'כשהיינו בישיבה, זה היה אלול כהלכתו, "פלצות", ככתוב, אח איזו אוירה! והיום עמלים אנו לפרנסתנו, איפה אנחנו ואיפה אלול!'

ואני אומר להם, הסכיתו ושמעו: האריה התחתן, בא העכבר לומר לו 'מזל טוב', הביט בו בזלזול: 'מה לי ולך?', אמר לו: 'אל תראה אותי כזה, לפני החתונה גם אני היית אריה'. אז מה, אריה בעי בחיי, עכבר לא בעיי בחיי? יש "והגית בו יומם ולילה" (יהושע א', ח') כפשוטו, ויש של פרק אחד ערבית ופרק אחד שחרית (מנחות צ"ט ע"ב)!

כשהגמרא מספרת (יומא ל"ה ע"ב) שעני עולה למרום ומתנצל שלא עסק בתורה כי טרוד היה בפרנסתו, ומביאים לו ראייה מהלל. עשיר עונה שטרוד היה בעושרו, ומוכיחים אותו מרבי אלעזר בן חרסום. לרשע שלא עמד בנסיון מצביעים על יוסף הצדיק- וכי נתבע כל אדם להיות כיוסף וכהלל וכרבי אלעזר בן חרסום? אבל הם בשלומתם, ואנו כאפשרותינו!

נתבונן בדברי המדרש (קהלת רבה א', א'): "רבי חנינא בן דוסא ראה בני עירו שהיו מעלים נדרים ונדבות לירושלים. אמר: הכל מעלים, ואני איני מעלה? (ועני מרוד היה ודי לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת (תענית כ"ג ע"ב)). יצא למדברה של עירו וראה אבן אחת. וסתתה ופתחה ומרקה ועמד להעלותה לירושלים. נזדמנו לו חמישה בני אדם. אמר להם: מעלים אתם לי את האבן הזאת לירושלים? אמרו לו: תן לנו חמישה סלעים ואנו מעלים לך את אבנך לירושלים, ובלבד שתתן אצבעך עמנו. נתן אצבעו עמו, ונמצאו עומדים בירושלים. ביקש ליתן להם את הסלעים,

"אתם נצבים היום בלכם לפני ה'" (דברים כ"ט, ט'-י')

וכבר שאלו: מאחר ונאמר: "אתם נצבים היום כולכם", הכל בכלל. מה צריך לפרט מגדולי הגדולים ועד קטני הקטנים, ובקטני הקטנים לפרט: "מחוטב עציך ועד שואב מימך", הלא שניהם בתחתי הסולם? ודבר גדול שנו כאן, לא בכדי קורין פרשה זו לפני ראש השנה, וככהנה לראש השנה!

אני מדבר לפני בני תורה, ובאים ואומרים: 'מי אני ומה אני. לפלוגי יש כשרונות, הוא יכול להעפיל לגבהים. ונחנו, מה? כשאני רואה את פלוגי שופך נפשו בתפילה, נחלשת דעתי. ואני, ליבי אטום כאבן נוקשה!

וטועים הם טעות

מרה וגורלית!

ידועים דברי רבי

ישראל סלנטר לתלמידו

רבי נפתלי אמסטרדם

שקונן בפניו: "אילו

היה לי את 'הראש' של

"השאגת אריה", את

הלב של "יסוד ושורש

העבודה" ואת המידות

של הרבי כי אז..."

וענהו: "נפתלי,

בראש שלך ובלב

שלך ובמידות שלך!"

וכבר אמר הרבי, רבי זושא מהאניפולי זצ"ל: "לא יכוני בשמים

מדוע לא הייתי אברהם אבינו, יכוני למה לא הייתי זושא!"

אין לנו מושג בתפיסתו המהירה של הסטיפלר, בעומק עיונו, כמה מאירים חידושי, איזו בקיאות ואיזה עיון. ופעם הביא לפניו מגיד שיעור, בחור חלש שרפו ידיו, וביקש לצאת למסגרת אחרת, רופפת יותר. המגיד שיעור תמך בתוכניתו, ציטט דברי הגמרא (חולין כ"ד ע"א) שכל תלמיד שלא ראה סימן ברכה במשנתו חמש שנים שוב אינו רואה.

הסטיפלר קרא את הפתקה, והושיב את הבחור מולו. האיר אליו

פניו ושאלו: "באיזה שיעור אתה?"

"בשיעור ג' בישיבה קטנה", ענה בעגמומיות.

"וכשנכנסת לישיבה, ידעת לקרוא ולהבין משנה?", שאל הסטיפלר

התקומם: "משנה, בטח!"

איך חייך הסטיפלר! "ועמוד גמרא?"

"זה, לא"

"והיום?"

"גמרא כן, אבל בתוספות אני מתקשה. כולם מבינים, ואני..."
"עזוב את 'כולם'! 'כי הולך האדם אל בית עולמו' (קהלת י"ב, ה'), מלמד שלכל צדיק עולם בפני עצמו (שמות רבה נ"ב, ג'). כמה דפים למדת, בלי תוספות?"

'לא' חברה' גזלנים יושבים למעלה, אלא 'אב הרחמים' יושב בשמים ויש לנו לבטוח בו כי יציל את בניו מן הדין'. - כך היה שגור בפי הרה"ק מסלאנים לכל אלו שהיו מתייראים אימתא יתירא.

הרה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על ימי הסליחות

לך שוטה גדול ממנו כי בהנהגה כזאת לעולם לא יגיע לווארשא...
כך נמי לדין - הרוצה לשוב אל ה' לעולם לא יגיע למטרתו אם
יישאר לעמוד על עמדו, בתוך הבוץ, ומאסר תאוותיו ושטויותיו, כל
חד בדיליה. אלא יעזוב דרכו ויתחיל להלך בדרך הנכונה.

כך ביאר הגאון רבי אליהו לופיאן זצוק"ל (הובא ב'חג שמואל'
פיוטים ר"ה ויוה"כ) בשם מדרש על הכתוב (תהלים קמב ח) 'הוציאה
ממסגר נפשי', משל לאדם האוחז ציפור בחוזקה בין שתי ידיו,
וטוען הרי הבריות משבחות ציפור זו שבידה לעוף למעלה, ומדוע
רואה אנוכי כי איננה זזה ממקומה. עבר שם פיקח אחד ואמר לו,
שוטה שבעולם פתח את ידיך וממילא יהיה לציפור דרור ותעוף
כאוות נפשה. כמו כן האדם גופיה הוא המונע מעצמו להתעלות
בעבודת ה' ויראת שמים, כשהוא סוגר ומחזיק עצמו בתאוותיו
והרגליו הנלוזים, ועוד יש לו טענות מרובות מדוע איני יכול לעוף
ולהתעלות, אין לו כי אם לפתוח את ידיו, להוציא את נפשו ממסגר
הרגליו, ואז יוכל לפרוח, ולעלות ממדרגה למדרגה.
ואל יאמר האדם, אם כן, לא אלי הדברים האמורים,
כי אין כוחי במותני 'לשנות' דרכי ומנהגי אשר
הורגלתי בהם, וכיו"ב משאר טענות, תשובתו בפסוק
(תהלים) 'כרחוק מזרח ממערב הרחיק ממנו את
פשעינו' - וכמה הוא המרחק ממזרח למערב - אינו
נצרך לסובב פניו וכבר הוא עומד לצד מזרח, כך
נימ 'הרחיק ממנו את הפשעים' - יסובב עצמו מהם,
וכבר נחשב כמהלך בדרך הנכונה.

אחד מחסידי הרה"ק מקאברין זי"ע התאונן לפניו,
רבי, הנני שקוע מאד בחטאי וה'בלאטע' (בוץ)
גדול מאוד, ענה לו הרה"ק אף הבוץ הגדול ביותר -
אם אין מוסיפין לו מים הרי הוא מתייבש לגמרי,
כיו"ב אתה - עזוב את דרכיך, וממילא תתייבש כל
הבלאטע (הבוץ)...

כללו של דבר, אי אפשר לו לאדם להשאר ב'רכבת' המוליכתו
להיפך מהדרך בה ישכון אור ולומר 'שלום עלי נפשי' כי כבר החזרתי
פני לאחור... אלא ראשית דבר יעזוב כל שייכות וזיקה לדברים
שאינם טובים, ולאחר מכן בחזירת פנים אחת יגיע לתכליתו הנרצית.
במוצאי מנוחה קידמנוך - רוממות ימי הסליחות ובפרט יום א'

המשיך בעמוד הבא <<<

איתא מהרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (ניצבים עמ' קל: ד"ה התחיל), וז"ל. והעיקר
צריך כל אחד ואחד להמשיך עליו היראה באלו הימים באיזה אופן שיהיה -
כשיש דין למטה אין דין למעלה

אף לענין ימים אלו ייאמר כן, המקבלם כפשוטם יינצל מהדין,
וינהגו בו מן השמים בחסד וברחמים ויכתבוהו ויחתמוהו לחיים,
טובים ולשלום, וכך היה שגור בפי הרה"ק מסלאנים לכל אלו שהיו
מתייראים אימתא יתירא כי לא 'חברה' גזלנים יושבים למעלה,
אלא 'אב הרחמים' יושב בשמים ויש לנו לבטוח בו כי יציל את
בניו מן הדין.

וכן מסופר על החזו"א (מעשה איש ח"ד קסג) שהרגיש פעם
על איזה בחור כי מגזים הוא ב'אימת הדין' עד שבא לידי עצבות,
שאלו החזו"א, התדע מדוע אין אומרים 'תשליך' בשבת, השיב
הבחור מה שהשיב, אמר לו החזו"א לך אסור להגיד תשליך כי
הינך מרגיש את עוונותיך כ'משא' כבד על כתפך, נמצא שכשתצא
לאמירת תשליך הרי אתה עובר על
'הוצאה' בשבת... נרגעה רוחו של
הבחור והבין ש'עצבות' איננה
'אימת הדין'.

ובוודאי שהקב"ה יראה ניסים
ונפלאות לבניו עם קרובו, וכה
אמר הרה"ק רבי פנחס מקאריץ
זי"ע, שהפזמון 'במוצאי מנוחה'
של יום א' דסליחות נבנה עפ"י
א' ב', וכל אות חרוז בפני עצמו,
רק אות נ' וס' סמוכים זה לזה -
נא סגבם (שגבם) להסמיק את
הנ' וס' יחדיו, שיעלו לתיבת 'נס'...
כי לניסי הקב"ה אנו מייחלים.
כתב הרבינו יונה' (שער השני כו)

אם האדם לא יעורר נפשו, מה יועילוהו המוסרים.

הדבר דומה למי שהחזיק ברשותו 'בית מסחר' שבו מכר אבנים,
חימר וכיו"ב לבניני בתים, וביום מן הימים החליט להפוך לסוחר
של 'רפואות', הרי בראשונה יוריד את השלט המודיע בראש כל
חוצות כי כאן מוכרים כלי בנין, ויתלה שלט גדול המודיע שמהיום
והלאה 'פנים חדשות' באו לכאן, וכל הנצרך לרפואה בגוף או
בנפש יגש הנה. כך נמי, כל הרוצה לשנות דרכו לשוב ולהתקרב
אל ה' עליו לשנות 'מהותו', ל'זוז' ממקומו, להלך מהיום והלאה
בדרכים ישרות...

עוד משל אמרו, לאדם שרצה להגיע לווארשא, וכבר עלה על
הרכבת... אלא שבטעות עלה על הרכבת החוזרת מווארשא, על
אם הדרך פנה אליו ידיד נאמן, ושאלו למחוז חפצו... מששמע כן
אמר לו ידידו הרי הנך נוסע ברכבת הנוסעת לצד ההפוך ממטרת
נסיעתך, הלך הלה ובחכמתו סובב פניו בעודו ברכבת לכיוון ווארשא,
במקום שירד לגמרי מרכבת זו, ויעלה על הרכבת הנכונה - הרי אין

אומר לו 'אנטשולדיקט' - 'סלח לי' - אל תעמוד בדרכי ותן לי לעבור הלאה. כך לענין ימי הסליחות יש ב' כיתות, יש הבאים אל בוראם ומתחננים אליו בהכנעה שיסלח להם על עוונם כשכוונתם היא להתנקות מעוונם, אך יש מי שאינו אלא אומר, אל תעמוד בדרכי, כאומר תן לי לעבור את אלו הימים וכבר יעברו ויחלפו להם כל הימים הנוראים...

וזהו גם כן פירוש הפיוט (סליחות ליום א' אשכנז) 'זוחלים ורועדים מיום בואך... רצה עתירתם בעמדם בלילות', כי 'עתירה' היא מלשון הפצרה מרובה (רש"י פר' תולדות ויעתר לו ה'), כי בסליחות איננו מסתפקים בבקשה גרידא אלא בתחינה והפצרה מרובה, ואל תאמר מי התיר לך להטריח כלפי שמיא, כי כבר אמר הגה"ק 'החפץ חיים' (שם עולם, נפוצות ישראל פ"ז), וז"ל. וצריך איש כבר בתפלתו לפני השם יתברך, לדבר לפניו כבן קטן לפני אביו... כל זה יבקש מהשם יתברך מעומק ליבו, ובוודאי כשישמע הקב"ה את תפלתו הזו תתקבל ברוב חן ויקצוב לו מזונותיו. וכידוע שחוצפה כלפי שמיא מהניא אפילו בדברים פשוטים וכל שכן בדברים קדושים כאלו שהוא לכבוד השם, עכ"ל.

עוד ביאור אמרו בענין זה 'דלתך דפקנו', כי מדרך העולם בבוא העני לבקש נדבת ממון בביהכ"ס או בביהמ"ד יש מי שיענה כנגדו ויאמר 'אין לי' אין הפרוטה מצויה כעת בכיסי... אבל כשמתדפק העני על דלת הבית אין משיבים פניו ריקם - אחר שהעני בא הנה בידעו כי יש לבהע"ב לכה"פ שווה פרוטה אחת ויותר. לזה אנו אומרים דלתך דפקנו כביכול - דוגמת העני שבא אל העשיר במקום שבוודאי יש לו, רבש"ע א"א שתשיב פנינו ריקם, שכן יודעים אנו להדיא שיש לך, והכל בידך - תן לנו שנה טובה ומתוקה, שנת גאולה וישועה 'שמחה לארצך וששון לעירך, וצמיחת קרן לדוד עבדך'.

הגה"צ רבי יעקב לנדא זצ"ל רבה של בני ברק, היה ידוע כאדם אשר מעולם לא הראה בחוץ את רגשות ליבו, אך בהגיע מוצאי מנוחה ליל א' דסליחות היה נכנס לבית הכנסת הגדול בבני ברק לאמירת הסליחות, החל באמירת 'אשרי' כדרכו, בהגיעו ל'תהילת ה' ידבר פי' כבר היה נחנק כולו מבכי עד שלא היה אפשר לשמוע את התיבות יוצאות מפיו מרוב הבכי, וכך בכה ללא הרף עד גמר הסליחות.

יה"ד מלפני אבינו שבשמים שנוכח לשוב בתשובה שלימה להתעלות באמונה ובשמחה, כהכנה הראויה לימים הנוראים, ונבוא לידי סליחה מחילה וכפרה בקרבת ה', ונוכח לשנה טובה ומתוקה שנת גאולה וישועה ברו"ג.

(מתוך באר הפרשה סליחות תשע"ז)

וזה לשון 'הלקט יושר' פ"א בקשתי ממנו (מרבו ה'תרומת הדשן) להתיר לי לאכול בסליחות כדי שאוכל ללמוד כמו בשאר ימים, ואמר גם הקדמונים יודעים זה הטעם (שהתענית מפריע מהלימודים), ומכל מקום תקנו להתענות בסליחות, אף על פי שאינם יכולים ללמוד כמו בשאר יומת השנה, ולכן אינני מתיר לך, עכ"ל. והיינו שאלו הימים שונים הם במהותם משאר ימות השנה, ולדידן יאמר אף כי נשתנו הזמנים וכהיום אין מורים לרבים להתענות, מכל מקום יש לנו דעת שנשתנו אלו הימים מכל ימות השנה, וכל חד וחד בדיליה ישנה דרכיו ויטיבם בתכלית הטוב.

ידוע מנהגן של ישראל שבאשמורת הבוקר בימי הסליחות היה השמש דופק בחלון הבית להעיר את הדרים בו. והנה מי שכבר התעורר מעצמו לא היה נצרך שיקיצו אותו בדפיקות ונקישות על ביתו, ואף מי שלא התעורר מעצמו לשוב בתשובה קודם שיצטרכו מן השמים 'לדפוק' ולהכותו באיזה חלי ומכה ח"ו, ואף מי שלא נתעורר מעצמו יתעורר לכל הפחות מהצרות אשר אירעו את אחרים. ואז ימנע עצמו את כל המכות...

בדומה לזה מסופר על הגאון הגדול רבי יוסף חיים זאנענפעלד זי"ע רבה של ירושלים עיה"ק, שענה למלמד אחד ששאלו, היות ונפסק (יו"ד רמה יז ברמ"א) שאסור למלמד דרדקי להיות ניעור בלילה יותר מידי על כן שאלתו בפיו כדת מה לעשות עם ההשכמה לסליחות, ענהו רבי יוסף חיים, איני מוצא לך שום היתר שלא להשכים לסליחות, כי אלו הימים מאד מיוחדים הם 'לבוא אל המלך ולהתחנן לפניו על נפשו', וכמובן שאין לנו ללמוד מעובדא זו שום היתר להקל בעסקי הקודש של המלמדות, אך מכל מקום עלינו לבדוק היטב ולהבין שאלו הימים קדושים המה ומאד נעלים, וצריך לנצלם לתשובה ולתפילה להעביר את רוע הגזירה.

מרגלא בפומיה דהרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (עיי' בית אהרן קלז): שאין לאדם 'לומר סליחות', אלא עליו 'לבקש סליחות'. והיינו שלא יאמר הסליחות באמירה בעלמא,

מעשה ביהודי שהרבה להצר ולהציק להרה"ק הרבי רבי ברוך ממעזיב' זי"ע, בהגיע ערב יום הקדוש ניגש אליו היהודי וביקש סליחה ומחילה על כל אשר עולל לו במשך כל השנה שעברה, וברוב עזות פניו ונחישות מצח הוסיף ואמר לרבי, האמת היא שאיני מתכוון כלל וכלל לפייס את הרבי, אך מה אעשה ועלי לעשות כך שכן היום ערב יוה"כ, ענהו הרבי בחריפות לשונו: סלחתי כדברך... הדבר דומה לדרכי בני אדם, שהמפייס את חברו יבוא אליו בהכנעה, ובשפה רפה יבקשו 'סלח לי', אך פעמים שכל כוונתו היא רק לעורר את העומד על אם הדרך ומפריעו מלהלך על כן

וגדולה מזו מצינו במשה רבינו שהתפלל על המרים, כמו שכתוב (שמות ה, ח) ויצעק משה אל השם, וכתוב (שם כו) וייעתר אל השם, ופירש רש"י שנתאמץ והרבה בתפילה, ובוודאי שלא הייתה תפילתו מן השפה ולחוץ, אלא התפלל מכל הלב, מפני שריחם עליהם, שגם הם נבראו בצלם אלוקים (עיי' אבות ג, טו).

עלינו להשתדל להשיג מדרגות אלו, וזה שייך על ידי מחשבה והתבוננות, לבקש רחמים על כלל ישראל, השיבנו אבינו לתורתך, וגם הוא בכלל הבקשה, שישוב בתשובה שלמה, כל אחד בתפילתו מבקש על כלל ישראל, וכלל ישראל מבקשים עליו.

(מתוך עלון דרכי החיזוק • אלול תשע"ו)

וכן בברכת השיבנו מבקשים בלשון רבים, והכוונה היא גם על הרחוקים מתורה ומצוות, שיחזרו בתשובה שלמה, כמו שמובא בגמרא (ברכות י, א) על רבי מאיר, שהיו לו שכנים בריונים שעשו לו צרות, וחשב רבי מאיר להתפלל שימותו, אך ברוריה אשתו אמרה לו שכתוב יתמו חטאים ממך הארץ, חטאים ולא חוטאים, וצריך לבקש רחמים עליהם שיחזרו בתשובה, ואכן רבי מאיר ביקש רחמים חזרו בתשובה. ולבקש רחמים הרי צריך שיהיה מכל הלב, שאם אינו מכל הלב, למה יתנו לו מן השמים את מה שהוא מבקש, ותפילתו של רבי מאיר נתקבלה מפני שבאמת ריחם עליהם וביקש עבורם מכל הלב.

מה מתחילים ללמוד עם בעל תשובה, ובמה עדיף להשקיע בקירוב קרובים או קירוב רחוקים

מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א בלקט מיוחד בנושאי תשובה

בשבת ולטענתם, הם פשוט לא יכולים לסגור, ואינם מתכוונים לסגור. האם להמשיך ללמוד איתם?

ת. במה שאתה לומד אתו, אתה לא גורם לו עבירה. אלא מאי? הוא עושה עבירה והוא ממשיך בסורו. יתכן, שבמשך הזמן הוא יפסיק, בעוד שנה, שנתיים, או יותר שנים, אולי הוא יסגור החנות. השאלה האם זה כדאי? כדאי! אולי במשך הזמן יסגור.

שום דבר לא יצא מתלמידים שלומדים בישיבה שלא על טהרת הקודש

ש. יש כאן תלמידים בגילאי 13-20 מבתים של קירוב ומאד קשה להם הלימוד. ואם ימשכו להלחיצם ללמוד כל היום, הם יצאו לתרבות רעה. האם יש אפשרות ללמדם אומנות ויש חשש שמא אחרים גם ימשכו?

ת. יש כאלה שניסו את זה, והעובדה היא שלא יצא מהם כלום. באר"י היה בי"ס כזה שחצי יום למדו וחצי יום עבדו, ושום דבר לא יצא מהם. כולם נשאר איתו הדבר, כמו חילונים. התפקיד שלנו זה רק תורה, לחנך רק על טהרת הקודש, ליסד ישיבות רק על טהרת הקודש.

מדברים אחרים לא יצא כלום. משיטות אחרות, מלבד שאין לעשות כך, לא יצא כלום. הם לא הגיעו למצב של קבלת התורה, לישיבות.

אנחנו עושים רק כמו רצון ד' ומחנכים לתורה בטהרתה בלבד, ומי שייצא ייצא, אנחנו עושים רק את המוטל עלינו. התורה ניתנת בסיני, בטהרתה וכך עלינו למוסרה לדורות הבאים, ואור שבה יחזירם למוטב. וישיבות שיש בהן יחס יותר אישי, לפי רוחו של כל אחד? אם זו ישיבה על טהרת הקודש רק שרמתה נמוכה יותר, זה משהו אחר. מלימוד מקצוע, לא יצא מהם שום דבר. הם יהיו כמעט חילונים.

אמר לו החפץ חיים: אל תדאג, טפשים לא יחסר. אנחנו צריכים את תלמידי החכמים...

מישהו סיפר לי שכשמרן החפץ חיים זצ"ל נסע להיפגש עם ראש הממשלה בפולניה, אמרו כולם שהוא דיבר באידיש. זה נכון, הח"ח דיבר באידיש וראה"מ שקראו לו ברטל והוא ידע גרמנית, ממילא כשהח"ח דיבר באידיש הוא קצת הבין. והיה אחד בשם אשר מנדלסון שהוא שהיה חבר בפרלמנט הפולני (בפולין היה סיים והיה פרלמנט, כמו בארה"ב הסנט ובית הנבחרים) והוא היה ג"כ שם ואמר לחפץ חיים: אתה רואה שצריך ללמד פולנית? השיב לו ח"ח: אל תדאג, טפשים לא יחסר. אנחנו צריכים את תלמידי החכמים...

הרצאות בתערובת גברים ונשים

ש. איזה אמצעים מותר לעשות בשביל קירוב. האם מותר לתת הרצאות וסמינריונים לחילונים לגברים ונשים בתערובת, שאחרת הם לא יבואו...

ת. שלא יבואו! אין היתר לעשות שום עבירה בשביל זה. אסור לעשות עבירה כדי לקיים כביכול מצוה. אנו מחויבים לעשות רצון ה', רק בדרך שהיא רצונו...

(מתוך כאיל תערוג נצבים תשע"ו)

"ואתה תשוב ושמעת בקול ד'" (דברים ל"ה)

מה עדיף קירוב קרובים או קירוב רחוקים

ש. האם עדיף לעסוק בקירוב רחוקים או לעבוד עם ה"קרובים"? ת. בוודאי ש"קירוב קרובים", והכי חשוב לעבוד עם הקרוב ביותר - הוא עצמו, בכל אחד ואחד יש את ה"רחוקים", שבתוכו וחייבים לקרבו...

להשיב בן לאביו

שיחת רבינו בא' מכינוסי לב לאחים: הנה כלל ישראל לדאבוננו בזמן האחרון חלק גדול מכלל ישראל כבר רחוק וכאילו נאבד ח"ו, והרי הם כולם בנים של הקב"ה א"כ צריך להיות הרגש שהקב"ה כביכול איבד את הבנים שלו ואם אבא איבד את בנו ויבוא מישהו ויחזיר לו את הבן איזו שמחה הוא גורם לאבא שלו שמחזיר לו את הילד שנאבד ממנו. וכל אחד שמחזיר ילד לתורה לדאבוננו יש ילדים שהם בבחינה שנאבדו למצוות והוא כאילו מביא להקב"ה את הבן שלו והשמחה שיש להקב"ה אין לשער ואין לתאר ובן אדם שעובד עם מחשבה כזאת שהולך לעבוד למטרה הזו כדי

להחזיר את הבן לאבא שלו את השמחה שהוא גורם להקב"ה אין לתאר וממילא הוא בעצמו צריך להרגיש שמחה שיכולה להיות לו הזכות להחזיר בנים לאביהם שבשמים, ובזכות הזו שאין לך זכות גדולה מזו ושמחה גדולה מזו שהוא גורם להקב"ה, בודאי כל אחד יצליח אם יעשה ברגש כזה וירגיש את זה שהקב"ה יצליח דרכו וכולנו נזכה ע"ז שנגיע למצב שישלב הקב"ה לב בנים וגו' שכל כלל ישראל ישו בו אליו, ואז הקב"ה ישמח, וכשהקב"ה ישמח ממילא כולנו נזכה לאור

הגדול מה שע"ז יתקיים ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים ונזכה לגאולה שלימה במהרה בימינו אמן.

מה מתחילים ללמוד עם בעל תשובה?

בכינוס בעיני קירוב רחוקים ארגנטינה (אייר תשס"ו) נשאל רבנו: ש. אברך הלומד עם יהודי שמתעניין ביהדות. במה להתחיל ללמוד עם בעל תשובה? עניני אמונה או משהו אחר?

ת. שור שנגח את הפרה! רק ללמוד, ולא להתווכח עמו בשום דבר. אחרי זמן הוא יתחיל להתקדם ולעלות, אבל כ"ז שע"י שהאברך ילמד אתו שור שנגח, בלי שום ויכוח, בלי שום הסברים והוכחות, המאור שבה מחזירם למוטב...

האם ללמוד עם מי שחנותו פתוחה בשבת

ש. יש כאן קבוצה של סוחרים חילוניים שכבר תקופה מסוימת הם באים לשמוע דברי מוסר וללמוד אבל החנויות שלהם פתוחות

למרות המשכורת הדלה שהיתה מנת חלקי, לא נזקקתי מעולם להלוואות, בעוד ששכנים באו תכופות לבקש הלוואה בגמ"ח. זה בא ללמדנו שהכל תלוי בברכה ששורה בממונך. אצלנו היה הכסף פשוט מתברך...

ראש ישיבת פורת יוסף הגאון רבי יהודה צדקה זצוק"ל על הברכה שתשרה על האדם

"וברכך ד' אלוקיך" (דברים ל' ט"ז)

נשמת כל חי

ברכת השיר "נשמת כל חי", שחיבר התנא שמעון בן שטח, היתה מן התפלות האהובות עליו ביותר. ועד זקנה ושיבה, כל הימים שעמד לו כוחותיו, הידר והשתדל לעבור לפני התיבה בשחרית של ש"ק ולומר תפילה זו מלה במלה בלהט ובהתרגשות רבה, בנעימה של דביקות וכיסופין, עד שכל הלבבות רעדו לקולו הבוקע מחביוני הנשמה.

אף לכל אדם שניצל מצרה כלשהי, היה מייעץ לומר תפילה זו במקלות עם ועדה. כשנולד תינוק ראשון לאחד מתלמידי, אחרי שחלפו שמונה שנים מנשואיו, הורה לו להגיד ברבים "נשמת כל חי". אף בברית מילה של אחד מנכדיו, צוה לחזן שליח-הציבור לקרוא בנעימה נשמת - כל-חי..."

המונה מרגליות

כל ימיו השגיב פלאים את ענין הברכות שאדם מישראל מברך לאלקיו. היה אומר: יש הרבה מדינות בעולם, המבורכות בעושר חומרי, ממון ונכסים, אבל שפע של מזון ואוכל אין בהן ולמה? - מפני שאין מברכים שמה די ברכות... הברכה היא צינור השפע להמשיך ברכה....

ואף גם זאת נשמע מפיו בסוד שיח: "למרות המשכורת החדשית הדלה שהיתה מנת חלקי, לא נזקקתי מעולם להלוואות, בעוד ששכנים באו תכופות לבקש הלוואה בגמ"ח כדי להשלים את החסר להם. תופעה זו באה ללמדנו שהכל תלוי בברכה ששורה בממונך. אצלנו היה הכסף פשוט מתברך..." ובענוותנותו זקף את הדבר לזכותה של הרבנית פהימא ע"ה, עקרת הבית, שהיתה זהירה תמיד לברך ברכת המזון בכוונה ולאט, מלה במלה, כמונה מרגליות.

חיכו ממתקים

פרשה מיוחדת במינה היא תוכחתו הנעימה להיזהר במילי דברכות, לברך בניחוחות ובישוב הדעת, כמונה מרגליות, לא בחפזון ובחטיפה. כשראה פעם את אחד מתלמידי מברך ומתפלל במהירות, ניגש אליו והוציא את הסידור מידי וסגרו, אמר: "הרי אתה שוטח עכשיו בקשה מאלקים, וכי כך מבקשים במלים חטופות?!"

ופעם בחג הסוכות, כאשר ארע שהחזן בבית הכנסת מיהר בברכת הלולב, העיר לו אחר כך בלשון ערומים: "כפי הנראה קיבלת השנה את ארבעת המינים במתנת חנם... ועל כל פנים לא טרחת הרבה כדי להשיגם, אלא באו לידיך בנקל..." התפלא האיש ולא ירד לסוף דעתו. הסביר לו רבינו: "מי ששילם וטרח הרבה בשביל הלולב והאתרוג, אינו מברך עליהם כל כך בחפזון..."

ארומוך אלקי המלך

מרגלא בפומיה משמו של רבי ששון מרדכי משה זלה"ה בעל "תהלה לדוד" (מגדולי רבני בגדאד לפני מאתים וחמשים שנה) לדייק בכתוב: "ארומוך אלקי המלך ואברכה שמך לעולם ועד", שקודם-כל יש לו לאדם לחשוב בגדלות הקב"ה ורוממותו, ולזכור לפני מי הוא עומד, רק לאחר-מכן יברך לשמו, או-אז יהיה ערך לברכתו והיא תישאר חלקו לעולם ועד.

ברכה משולשת

יש להוציא מן הפה כל ברכה בשלושה שלבים" נהג להרגיל את העם. פותחים בשלוש תיבות הראשונות בא"י ועושים אתנחתא, כדי לכוין יפה במלים האלו כפשוטן כוונת הלב, שאנחנו קרוצי חומר מברכים בלשון נוכח לעילת כל העילות. אחר ממשיכים

הברכות התמתקו בפיו כצפיחית בדבש ונופת צופים. הוא דיבר אודות הברכה כמי שמזכיר את המעדן המתוק ביותר שבא בפיו מעולם. אם היה מציע לאורח שיאכל ויסעד לבו, והלה התבייש, נהג לשדל אותו באמירה כזו: "כלום אינך רוצה לברך את השם?!" ושוב לא יכול לסרב לו.

כל ברכותיו היה מברך בכובד ראש, יודע למי הוא מברך, ומשמיע לאזניו מה שמוציא מפיו. כאשר אי-מי בישיבת "פורת יוסף" הגיש לו כוס תה, כדי שירוה צמאונו, היה קודם-כל מברך לאלקיו על המשקה ולוגם ממנו. רק לאחר-מכן הודה גם לאיש שהביא עבורו. מחזה מרהיב ומעורר לבבות נגול לעיני הסובבים אותו בבית הכנסת "שאול צדקה" כשהיה מגיע - בימים שאומרים בהם "הלל": ראש חודש, שלוש רגלים, חנוכה - לפסוק "מה אשיב לד' כל תגמלוהי עלי" וכל-כולו מתרומם ומתנשא לגבהים מרוב כיסופים וערגות הנפש להודות ולברך לאלקים על כל גמוליו וחסדיו.

וכבר היה מעשה באחד מקורבי משפחתו, והוא כהן, שביקר פעם בבית רבינו והגישו לפניו כוס שתיה. אמר האיש תודה למי שהגיש את הכיבוד ואחר כך "שהכל" ושתה. העיר לו רבינו: "כלום רצונך שתפסיד את הכהונה?!" משלא הבין הלה מה כוונתו, עמד רבינו ופירש לו: מצינו בחז"ל (נדרים ל"ב ע"ב) שביקש הקב"ה להוציא כהונה משם בן נח, שנאמר (בראשית יד, יח) "ומלכי צדק... והוא כהן לא-ל עליון..." כיוון שהקדים ברכת אברהם לברכת המקום - הוציא את הכהונה מאברהם. דהיינו, בגלל שאמר "ברוך אברם וכו' וברך א-ל עליון" ולא להיפך נלקחה ממנו הכהונה.

"אף אתה" הפטיר "זכור שצריך קודם-כל לברך לאלקים, רק לאחר מכן תגיד תודה לאדם..."

הצדיק רבי דוד מלעלוב זצ"ל הסתגף בתעניות רצופות משבת לשבת במשך שש שנים וחש שעדיין לא בא לשלמות, קם ונסע לליזענסק, אל הרבי רבי אלימלך זצ"ל. כבואו, נשאל: מי הגרוע והשפל בעירך? ענה: "רופא פלוני", פורק עול ומחלל שבת בפרהסיא. הסב ממנו הרבי פניו, ולא נתן לו שלום.

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א על כוונת התקיעות ואהבת ישראל

ישראל? איך אפשר לאהבו!"

הפטיר הרבי באנחה: "הלא זה הדבר אשר דברתי אליך לאמור, שאינך מסוגל להבין כוונת התקיעות, כי אינך בדרגה זו! מדוע אפוא הפצרת בי שאגלה לך".

אין ספק, תורת אמת היתה בפיהו, אבל לא רק בעל התוקע עמד נדהם, גם דעתנו קצרה מהבין איך רמוזות כונות האר"י ז"ל ביסוד זה של אהבת ישראל ואפילו לירוד ביותר. עבור זה, יבוא מי שדעתו רחבה מדעתנו, יעיין ויבין. לא נאמר אלא מה שגם אנו מבינים. ונפתח, במעשה שהיה.

הצדיק רבי דוד מלעלוב זצ"ל הסתגף בתעניות רצופות משבת לשבת וערך תשובת הקנה במשך שש שנים וחש שעדיין לא בא לשלמות, למרות תורתו ותפילותיו והשגותיו הנעלות. קם ונסע לליזענסק, אל הרבי רבי אלימלך זצ"ל.

כבואו, נשאל: "מאין אתה?"

ענה: "מלעלוב".

נשאל: "ווער איז דער ערגסטער און געמיינסטער אין לעלוב" מי הגרוע והשפל בעירך?

ענה: "רופא פלוני", פורק עול ומחלל שבת בפרהסיא.

הסב ממנו הרבי פניו, ולא נתן לו שלום.

חשב רבי דוד על מה ולמה, והבין: רופא זה אינו יודע כלום, אין לו מושג במי הוא מורד ואת מי הוא מכעים, ואף לא כמה חמורים ומושחתות דרכיו. אבל אני, אבוי, הן יודע אני את בוראי ומורד בו! שב ועמד לפני הרבי, ונשאל: "מי הגרוע והשפל בלעלוב?" אמר בשברון לב: "אני הוא", וקיבל שלום במאור פנים....

ולמעשה, בריתא מפורשת היא (קידושין מ ע"ב): לעולם-לעולם-יראה אדם, כל אדם, יראה עצמו חציו זכאי וחציו חייב. עשה מצוה אחת אשריו, שהכריע עצמו לכף זכות

לא מובן: איך מחייבים את הרשע שבישראל ואת הצדיק שבישראל, שיראו כך את עצמם. איך יכול הרשע שבישראל, שאין עבירה שלא עבר, לראות את עצמו כחציו זכאי. שכף זכויותיו גדושה כמידת חובותיו פשעיו ומרדיו, ואיך יכול הצדיק שבישראל לראות עצמו כחציו חייב, שכף חובותיו ריקה!

והתשובה, שהרי אין אדם צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (קהלת ז, כ) והקדוש ברוך הוא מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה (בבא קמא נ ע"א) שהאדם נתבע לפי הכרתו, ולאור השגתו איך יכול היה לחטוא אף חטא דק מן הדק. מה שאין כן הרשע, מחשיבים כל כך כל תזוזה שלו. ובהיותם במ"ט שערי טומאה נגאלו ממצרים בזכות שתי מצוות.

הכלל, מה היא תקיעת השופר, לב יודע מרת נפשו, שכדלים וכרשים דפקנו דלתיו, ואין לנו במה לבוא אל המלך. וכמו שאמרו בירושלמי (תענית פ"ב ה"א) "למה תוקיעין בקרנות, לומר חשבנו כאלו גועים כבהמה לפניך"-

"בפיך ובלבבך לעשותו" (דברים ל' יד')

בעל תוקע בא לפני ה"שמח ישראל" מאלכסנדר זצ"ל, וביקש שילמדנו כוונת התקיעות. שמע שסודן בגבהי מרומים בחביון בריאת העולם, סוד הדורמיטא והנסירה ובנין המלכות. ואכן, נענה על ידי הרבי: "לא אלמדך, כי אינך עוד בדרגה זו".

מובן שלהטו גבר לידע ולו באפס מה, כמציץ מבין החרכים. לדעת מה נשגבה מעלת התקיעות ומה עצמה פעולתן. הפציר, והרבי בשלו: אינך מסוגל להבין הדברים לאשורם!"

סקרנותו רק גברה, לא נתן לרבי מנוח. התחנן שיאיר עיניו, שיבין מה ענין התקיעות. נעתר לו הרבי: "אלמדך, הסכת ושמע-כוונת התקיעות היא אהבת ישראל!"

נעתקו המילים מפיו. נדהם, מלמל בפליאה: "אהבת ישראל!?" "אכן כן", אישר הרבי. "ושלא תחשוב שכונתי על הצדיקים ועל החסידים, גם לא על יהודי המניח תפילין ומתפלל שלוש פעמים ביום, שומר מצוות וקובע עיתים לתורה.

גם לא יהודי שהתפילין שלו כשרות אך בדיעבד, ותפילתו מקוטעת ובמרובה. שאינו פותח ספר ואינו בקי בדיני שבת. גם לאהוב יהודי כזה, אין זו רבותא.

למי אפוא כונתי באמרי שסוד התקיעות הוא אהבת ישראל! אני מתכוון ליהודי מתבולל, שאינו שומר שבת כשרות וטהרה. אוכל רחמנא לצלן חמץ בפסח ואינו יודע כלל מיום הכיפורים-בבוקרו של היום הקדוש קם כהרגלו, התגלח בתער וירד למכולת לקנות דבר מאכל. לתמהונו, היתה החנות סגורה. הלך לחנות של גוי וקנה מה שקנה, שב לביתו וסיפר שחנותו של היהודי סגורה. "ודאי", ענתה. "הרי זה יום כיפור".

לא הבין מה היא שחה. "מה הוא יום כיפור", תמה.

אמרה: "זה היום בו היהודים מתכנסים לבתי הכנסת להתפלל". הנה, למד דבר חדש. החליט להוכיח במו עיניו. סעד לבו והלך לבית הכנסת. מצאו מלא מפה לפה, כולם עוטי טליתות על בגדי לבן, זועקים ומשועים. לא הבין על מה ולמה, לא ידע מה הם אומרים. הבין שמבקשים דבר מה מהאלוקים, והפטיר גם הוא אנחה. יצא, ועבר דרך חנות לממכר דבר אחר. קנה נתח בשר והביאו לביתו, לצלותו ולאכלו-

לאהוב אותך, נקרא אהבת ישראל. וזה, סוד התקיעות..."

הזדעזע הבעל תוקע, וקרא: "רבי, על אדם כזה יש חיוב אהבת

המוכר בחנות המזכרות בשוויץ, פנה אלי בעברית, "מנין העברית שלך? שאלתי, אתה יהודי? "לא, אינני יהודי", באים לכאן אלפי ישראלים, הם גודשים את המקום. הם 'שמים עין' על איזה מוצר בחנות, וכששומעים את המחיר הם מעדיפים להגניב אותו לכיסם ולצאת מהחנות בלי לשלם... כולכם גנבים!"

הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א על הברכה והקללה

בישראל, בית שישררו בו השלום והשלום - 'שלום בית'.
השתפתי בסמינר שנערך בסטטן איילנד שבניו יורק. באמצע
ההרצאה קמה אחת המשתתפות והטיחה: "ומה עם שלום בית?"
היא טענה שאם אחד מבני הבית יחזור בתשובה, זה עלול לערער
את שלום הבית.

אמרתי לה: "קודם שיהיה לך בית, אחר כך נעשה שלום".
כולם פרצו בצחוק. הם הבינו כמה צדקתי. כשאינן בית, אין מה
לחפש שלום. "חוכמת נשים בנתה ביתה" (משלי יד, א) תחזרי
בתשובה, תבני בית יהודי כשר, ואז יהיה אפשר להכניס בו שלום.
דבר זה נרמז בפסוק מהפטרות פרשת תצוה (יחזקאל מג, י) "אתה
בן אדם הגד את בית ישראל את הבית", אם רוצה אתה להחזיר
בתשובה מישוהו, אל תבוא אליו עם גן עדן ועם גהנום, כי הלה
יאמר לך: הראה לי מישוהו שחזר משם, אלא אמור לו: 'יש לך
בית או אין לך בית?!' ועל כך ממשיך שם הכתוב ואומר: "ויכלמו
מעונותיהם ומדדו את תכנית" כלומר,
כשישמעו תשובה זו, הם יעשו לעצמם
תכנית חדשה לחיים טובים יותר!

ואכן רבים מהחוזרים בתשובה הבינו
שאינן להם בית, וזה היה אחד הגורמים
שהביאו להחלטתם לשנות את כיוון
החיים. כל שבת אנו מביאים הביתה את
מלאכי השרת, והם מביאים איתם שלום.
שבת יהודית ושבת חילונית - אלו שני
עולמות, כמו גן עדן וגהנום. הבעל בא
הביתה מבית הכנסת, אומר 'שבת שלום'
מזמר "שלום עליכם מלאכי השלום",

שר זמירות שבת "אדון השלום, מלך השלום שלו ברכני בשלום
ותפקוד אותי ואת כל בני ביתי... לחיים טובים ולשלום". ומה יש
שם, בשבת השניה? כלום! מסכנים, רחמנות!
ליד הישיבה בלוצרן שבשוויץ יש הר בשם טיטליס. כדי להגיע
לפסגת ההר צריך להחליף כמה פעמים רכבל... כשבקרתי שם,
נכנסתי לחנות מזכרות.

המוכר פנה אלי בעברית: "מה שלומך?" השבתי: "ברוך ה'"
ושאלתי: "מנין העברית שלך? אתה יהודי?"
"לא, אינני יהודי", השיב הלה, "פשוט מאוד, באים לכאן אלפי
ישראלים, הם גודשים את המקום. יש להם מנהג קבוע, מנהג
מגונה: הם 'שמים עין' על איזה מוצר בחנות ומתעניינים במחירו,
וכששומעים את המחיר הם מעדיפים להגניב אותו לכיסם ולצאת
מהחנות בלי לשלם... כולכם גנבים!"

אמרתי לו: "אל תכליל! הם לא יהודים 'אורגינלים'..."
- "מה זה 'יהודים אורגינלים'?"
הסברתי: "אלו עם הצורה היהודית המקורית, עם זקן ופאות
המשך בעמוד 20 <<<

"והיה כי יבואו עליך כל הדברים הברכה והקללה" (דברים ל, א)
'והיה' לשון שמחה; יש לקבל את הטוב ואת הרע באותה שמחה.
וכך אמרו חז"ל במשנה (ברכות נד ע"א): "חייב אדם לברך על
הרעה - כשם שמברך על הטובה".

יש לדקדק בלשון הפסוק. על הברכה הוא אומר "כי יבואו עליך",
ועל הקללה הוא אומר "אשר נתתי לפניך" - "נתתי לפניך" אבל לא
'יבוא עליך'. איזה חסד, איזה רחמים!
על כך ממשיך הכתוב ואומר: "והשבות אל לבבך". כדי שיהיה
אפשר לערוך השוואה בין טוב לרע, צריך ששניהם יהיו לפניך, זה
מול זה - ברכה לעומת קללה. תבדוק, תתרשם, תשיב את הדברים
אל לבבך, ואז תוכל לבחור איזה מהם מתאים לך יותר, היכן אתה
רוצה להיות - בצד של הברכה או חס ושלום להיפך.

יש מחנה שלם של 'ברכה' - עולם של תורה ועבודת ה', עשרות
ומאות אלפי משפחות מגדלות את בניהן ובנותיהן בדרך ישראל
סבא, עם יראת שמים ושאיפות רוחניות, עם
קדושה וטהרה. נכון אין עשירות, אין מותרות.
אבל יש צניעות, פשטות. החומריות אינה
תופסת מקום. לעומת זאת, יש מחנה של
'קללה': איזו עליבות, איזו ריקנות. משפחות
מפורקות, ילדים גדלים בלי אבא, בלי אמא.
חיים בלי משמעות, בלי ערכים, בלי מוסר.
רודפים אחר ההבל והריק. זה מה שקורה
כשלא הולכים בדרך ה'.

על כך ממשיך הכתוב ואומר: אם תראה את
שני המחנות אלה מול אלה - הברכה והקללה,
לא תוכל להישאר אדיש, ואז - "ושבת עד
ה' אלוקיך ושמעת בקולו ככל אשר אנוכי מצווך היום". אתה רוצה
לקבל את הטובה? בבקשה, תצטרף אל המחנה של הטובה. תלך
בדרך התורה, תקים בית של תורה, תגדל את משפחתך בקדושה
ובטהרה. אל תכניס הביתה את הרחוביות, את ההשפעות הזרות.
הבית צריך להיות נקי, מוגן מהרחוב.

אין חכמות: תשקיע - תקבל!
רמז לכך אפשר למצוא בדרך צחות בדברי הנביא (יחזקאל מג, י):
"אתה בן אדם הגד את בית ישראל את הבית". עליך להחליט אם
אתה רוצה 'בית': יכולים להיות לך עשרה חדרים על כל הפאר וההדר,
אבל אין להם שם של 'בית'. לא כל אוסף של חדרים יוצר 'בית'.
"ויכלמו מעונותיהם ומדדו את תכנית", תהיה להם תוכנית חדשה
לחיים "ואם נכלמו מכל אשר עשו צורת הבית ותכונתו ומוצאיו
ומבואיו וכל צורתו ואת כל חוקותיו וכל תורתו הודע אותם וכתוב
לעיניהם וישמרו את כל צורתו ואת כל חוקותיו ועשו אותם".
"זאת תורת הבית" - אם ישמרו על חוקי הבית, על המסגרת, על
הגבולות והגדרים, כי אז מובטח להם שיזכו להקים בית נאמן

השרשרת ששוזה אלפים רבים נרכשה בכמה עשרות שקלים בודדים, הכיצד?

בראש השנה העולם מתאפס! נברא מחדש! כל קושיי שבעולם יכול להיעלם, בזכות זעקה ותחנון אמתי!
הבה ננצל את ההזדמנות המרגשת הזו לספר לאבינו שבשמים מה אנו רוצים לשנות בחיינו בשנה הקרובה,

הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

"אתם נצבים היום פְּלֶכֶם" (דברים כ"ט, ט')

הרגע הגדול כבר כאן, נישא על גלי ההתרגשות והציפייה לבואו. אנו עומדים בשבת קודש פרשת נצבים, ואת המילה 'היום' - מפרש הזוה"ק כי הכוונה ליום ראש השנה. עוד מעט תאסוף שמש תשע"ז את קרניה האחרונות, ורקיע של שנה חדשה ייפרש מעלינו. כל נפש יהודית רועדת מהתרגשות, דומעת בטהרה. אנו רואים את מראות השנה החולפת עוברים לנגד עינינו, ומתוחים כי מי יודע מה צופן לנו העתיד. הכל פתוח, הכל נמדד, נקבע. החגיגות נוכח בכל פינה, ואנו נכנסים לשתי יממות המכילות את הניגוד הכי לא ברור בעולם:

מצד אחד, זהו יום של חג, עורכים סעודות בבשר ויין. מצד שני, אין ספק כי זהו יום דין, כל באי עולם עוברים כבני מרון, ומקבלים את גזר דינם. כיצד נוכל לחגוג בשמחה ביום כה מתוח? כיצד נוכל לחייך

בשמחה של מצוה, ביום בו מתקיים המשפט המורכב ביותר עבורנו? אך בהתבוננות מעמיקה במהותו של היום, נבין כי אין בכך כל סתירה, ההיפך. במשפט רגיל, הנשפט מוצא עצמו באולם הדיונים, כשלצידו רק עורך הדין שלו, שהשפעתו מוטלת

בספק, כי המכריע הוא רק השופט, והוא - אובייקטיבי לחלוטין, אינו נוטה לאף צד... משפט כזה, בוודאי מלווה במתיחות ודאגה רבה! לעומת זאת, במשפט שאנו עומדים בפניו, מי שניצב לצידו הוא השופט בכבודו ובעצמו! אין כמוהו מי שרוצה שייגזר דינו לטוב, עד כדי שהוא מגלה לנו כיצד לרצותו, הוא מעניק לנו את הטעונונים כיצד לנצח במשפט, הוא נותן לנו את הכלים לצאת זכאים בדין, כי הוא רוצה בטובתנו!

כשהשופט בעצמו בצד שלך, ככל שאתה מודאג - אתה גם שמח. נכון, בוודאי שיש להיערך למשפט, יש להשתמש בכלים שגילה לנו השופט - התשובה התפילה והצדקה, אך אנו עושים זאת בשמחה, מתוך הבנה כי השופט עימנו, מקווה לגזור דינו לטוב!
דרמה מרגשת בחנות התכשיטים...

היה זה באחת מחנויות התכשיטים היוקרתיות והנודעות, בשעת צהריים. בעל החנות עסק בסידור הויטריות, לפתע, נכנסה אל החנות ילדה קטנה כבת 10 בלבד, בעל החנות הופתע. הוא הביט ב'לקוחה' הצעירה, ושאל אם היא צריכה עזרה. "בהחלט כן", צפצפה הקטנה, "אני מחפשת שרשרת מזהב, עם הרבה יהלומים" - תיארה הילדה. בעל החנות התפלא, אבל נצר את פליאתו בלבנו. הוא הציע לילדה לבחור מתוך סטנד של שרשראות זהב יוקרתיות. הילדה סקרה את השרשראות בעיניה, וכהרף עין בחרה: "את זו אני

רוצה!" - אמרה, והצביעה על אחת השרשראות היקרות ביותר...
"זה לא מתאים לילדה קטנה!" - פסק בעל החנות בפשטות.

"אולי תחפשי משהו יותר קליל?"

"לא, לא, זה לא בשבילי!" - אמרה הילדה, "אני צריכה לקנות שרשרת מתנה לאחותי. היא כבר נערה מבוגרת, בת 18, ומאז שאמא ואבא נפטרו היא כמו אבא ואמא בשבילי" - המשיכה הילדה לתאר, כשעיניה מעלות דמעות געגוע, "היא מחזיקה לנו את הבית, היא מבשלת ומכבסת ומנקה ודואגת לנו".

בשלב הזה כבר הבין בעל החנות, כי הוא עומד בפני משהו לא שגרתי בעליל... "חשבנו ביחד, כל האחים והאחיות, שנחסוך כסף לקנות לה מתנה. כבר יותר משנה אנו חוסכים כל שקל שאנו מקבלים, כל 10 אגורות. לא קנינו כלום כבר יותר משנה, לא סוכריות בקיוסק ולא צעצוע ב'הכל בשקל', כי אנחנו חוסכים את הכסף לקנות לה מתנה... איזו שרשרת מפוארת, כמו שמגיע לה. עכשיו יש לנו כבר כסף, אז באתי לקנות לה מתנה!" - סיכמה הילדה את הדין המרגש...

"והיכן הכסף?" - שאל בעל החנות הנרגש. "הנה" - שלפה הילדה ארנק קטן, והחלה להוציא מתוכו מטבעות, בשלל סוגים וגוונים... הרבה עשרות אגורות, כמה שקלים בודדים, ואפילו כמה מטבעות של 5 שקלים... בעל החנות הביט בערימת המטבעות, ובמבט קל הבין כי מדובר בסכום של פחות ממאה שקלים, בעוד שמחיר השרשרת 5,000 שקלים ומעלה... "מצוין!" - אמר לילדה, "יש לך מספיק כסף כדי לקנות את השרשרת. הנה, אני כבר עוטף אותה בקופסא יפה, ובינתיים תכתבי לאחותך ברכה, שנוכל להכניסה לתוך העטיפה!" "נפלא!", אמרה הילדה. "זה מספיק כסף, נכון?" - "בהחלט", השיב בעל החנות, "זה ממש מצוין!", הוסיף, וארז את הברכה העליזה עם התכשיט היוקרתי. הילדה אמרה 'תודה' חטופה ויצאה מאושרת מהחנות. בעל החנות היה מאושר לא פחות ממנה, הוא הרגיש שעשה היום מעשה טוב ואצילי, לשמח ליבם של יתומים רכים ועזובים...

בערב, הגיעה בריצה נערה נסערת והשיבה את השרשרת בהתנצלות: "סליחה, אדוני, אבל אחותי היתה כאן היום ולקחה את השרשרת הזו. היא חושבת ששילמה עליה, אבל אני יודעת שהשרשרת הזו שווה כמה אלפי שקלים, וזה פשוט לא יתכן... בבקשה, אל תכעס עליה, היו לה באמת כוונות טובות לשמח אותי, אבל אני ממחרת להחזיר את השרשרת, כי לא יתכן שהיא נרכשה..." - אמרה בגמגום... "היא דווקא נרכשה, כדת וכדין!" - אמר בעל החנות. "אחותך היתה כאן, בחרה בשרשרת ושילמה במיטב כספה. אף אחד עוד לא שילם לי מחיר כזה עבור שרשרת כזו!" "בהחלט", צחקה הנערה המבולבלת, "בוודאי שאף אחד עוד לא שילם כמה עשרות שקלים על שרשרת זהב יוקרתית, משובצת יהלומים... זה מה שהיה לה בארנק, ובמחיר כזה - אי אפשר לקנות שרשרת!" - השיבה הנערה בחוסר הבנה מוחלט...

המשך בעמוד הבא <<<

"כן, היא באמת שילמה לי רק כמה עשרות שקלים, אבל אף אחד עוד לא שילם מחיר כזה... אסביר לך: לחנות הזו, באים בדרך כלל אנשים עשירים, והם קונים תכשיט בכמה אלפי שקלים - אחוז מזערי מכל הונם. זה אולי הרבה יותר כסף, אבל זה חלק קטן מאוד מכל כסף של לקוחותיי... לעומתם, אחותך הקטנה, שילמה לי בכל מה שהיה לה. נכון, אין השוואה בין הכמה שקלים ששילמה למחירה האמיתי של השרשרת, אך היות והיא שילמה במקסימום העומד לרשותה, במעט הכסף אך ברוב המאמץ הטמון בתשלומה - חשתי חובה להתאמץ למענה, ולהעניק לה את השרשרת היקרה בתמורה למאמץ הרב שהשקיעה!"

בעל החנות חיך והוסיף: "לכי לדרך, וכל הכבוד על המסירות הרבה למען אחייך ואחיותייך, היתומים הצעירים. תשתמשי בשרשרת בבריאות ותזכרי, שהיא השרשרת היקרה ביותר בעולם, כי היא נקנתה בכל כספו ובמלוא מאמציו של מי שרכש אותה!". הסיפור הזה, שהינו אמתי, ומופיע בספר 'דורש טוב' בשם הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א, ששמעו מבעל החנות, חושף בפנינו טפח מעבודת היום הנפלא שאנו ניצבים בפתחו, יום ראש השנה: ביום זה אנו מבקשים שרשרת יקרה, לא אחת - אלא שרשראות של יהלומים ומרגליות - חיים, בריאות, פרנסה, הצלחה, נחת, רוממות רוחנית, שנה שלימה! רק אנו יודעים, עד כמה יש לנו מעט לשלם... כמה אגורות פה, כמה אגורות שם, מעט זכויות שצברנו. הדרך בה נוכל לקנות את שרשרת המתנות הזו, הכלי שיוביל אותנו לזכות בכל המרגליות הללו, הוא המאמץ לתת את המירב במקסימום שאנו מסוגלים. פשוט לבוא ולומר לאבא שבשמים: 'אין לי הרבה במה לשלם, אבל יש משהו רוחני שאני מאוד מתקשה בו, ואני הולך לרכז בו את מקסימום המאמץ שלי!"

הבה נחשוב באיזו מצוה אנו מתקשים קצת, או שיש לנו חולשה בנושא מסויים שראוי שנקפיד בו יותר. זה ידרוש מאתנו מאמץ מרוכז, אך כזה שנוכל לעמוד בו, כמו לבוא מוקדם יותר לתפילה, להיזהר יותר מלשון הרע, להתחזק בקביעת עתים לתורה, לטפח יותר את כיבוד הורינו, או כל קבלה אחרת. נבחר בקבלה אחת הממצה את כל היכולת שלנו, ועמה נבוא לאבא שבשמים ונאמר: 'אבא יקר, החותך חיים לכל חי! אנו כמו אותה ילדה קטנה, אין לנו הרבה במה לשלם. יש לנו קצת, אבל הקצת הזה הוא הקצת היקר בעולם, הוא שיא המאמץ שלנו. אבא טוב ואהוב! אנו מקבלים על עצמנו קבלה טובה אחת שנעמוד בה, והיא כל מה שיש לנו וכל האפשרויות שלנו. וברחמיך וחסדיך הרבים, תערב הקבלה הטובה הזו לפניך, ותזכה אותנו בשנה טובה ומבורכת!' מהפך גורלי ביום גורלי

הסיפור הלא ייאמן הבא, סיפר בעדות מרטיטת לב מהיכרותו האישית, מגיד המישרים הנודע הגאון רבי מנחם שטיין שליט"א. וזה דבר המעשה:

בביתו של הרב שטיין בפתח תקוה, התגוררה במשך מספר שנים נערה אחת, שתלאות החיים ובית משפחתה השבור - הביאו אותה לחפש קורת גג נעימה לראשה, והיא בחרה בבית משפחת שטיין. בני המשפחה קירבו אותה ודאגו לה, ובהגיע זמנה - היו שותפים פעילים בשמחת נישואיה, והקמת ביתה החדש בעיר מרוחקת. במשך השנים, נשמר קשר טוב אך לא רציף עם אותה נערה שהפכה לאשה. הם ידעו כי היא מרוצה בביתה החדש ובעבודתה החדשה, והבינו גם כי היא מתמודדת עם קושי לזכות בילדים משלה. מרחוק, המשיכו להתעניין בנימוס בלי לגרום למבוכה, והבינו כי השנים חולפות עוברות, אך ההמתנה נמשכת, והילדים מבוששים מלבוא ולשמח את הזוג הצעיר... לימים, נודע גם כי שהתה במשך תקופה מסוימת בחו"ל, מנסה

כל דרך טיפול אפשרית כדי להביא לישועתה. אך גם כאן הסתיימו הניסיונות במפח נפש קורע לב, והיא שבה לארץ מאוכזבת וכאובה כפי שיצאה ועוד יותר - הן הרופאים, המומחים הגדולים בעולם, ריפו את ידיה, אמרו בעצמם שאין סיכוי... היה זה אחרי שמונה שנות המתנה מייגעת, שכל יום היא עסוקה רק בדבר אחד - בתקווה לזכות בילדים מבורכים. היא החליטה להתקשר אל הרב שטיין, לשפוך את כל ליבה וכאבה, ולבקש להיות מוזמנת לחוג את ראש השנה בביתם, כדי שתוכל להתרומם ולהתרגש בתפילות החג כראוי לתפילה ישיבתית בווערת.

מובן כי היא הוזמנה על אתר, ובבוקרו של יום ראש השנה התייצבה האשה בעזרת הנשים שבישיבת 'אור ישראל' בפ"ת, כשעיניה כבר לחות מדמעות. 'היום, זה היום!' - הזכירה לעצמה, 'עכשיו הזמן לפעול!'

היכל הישיבה כבר היה מלא מפה לפה, והאווירה בו היתה רצינית ומרוממת. כל אחד היה מרוכז במחזור, עטוף בטליתו, עיניו עצומות בדבקות. התפילה החלה ונמשכה בהתרגשות רבה, וכבר הגיעו להפטרה, אז החל בעל הקורא לקרוא ברגש את ההפטרה הנקראת ביום הראשון של ראש השנה, ומספרת את סיפורה של חנה אשת אלקנה, שציפתה לילדים במשך שנים ארוכות, וזכתה להיפקד בראש השנה.

האשה האזינה בקשב רב להפטרה, שמעה את ההתמודדות שלה מסופרת ברמה... ההמתנה הארוכה, שברון הלב, האכזבות הרבות... ולפתע - החל קול בכי חרישי עולה בעזרת הנשים, מלווה את הקריאה כמנגינה חרישית: 'וְהָיָה מָרְתָּ נֶפֶשׁ וְתִתְפַּלֵּל... וּבְכֹה תִבְרָה...'. כאן פרצה האשה בבכי. נחילי דמעות שטפו את עיניה, קול התייפחיותיה הלך ועלה, עד שדמעות נקו גם בעיני סובביה. בעל הקורא המשיך: 'אִם רָאָה תִרְרָה בְּעֵינֵי אֶמְתָּךְ וּזְכַרְתִּי וְלֹא תִשְׁפַח אֶת אֶמְתָּךְ וְנִתְתָּה לְאֶמְתָּךְ זָרַע אֲנָשִׁים...'.
עכשיו כבר בכתה האשה בכי טהור ומלא, בסערת נפש שאין לתאר. היא חשה כי סיפור חייה עולה עכשיו, וכמו שגורל חנה הוכרע בראש השנה, גם היא יכולה להיפקד עכשיו ממש. ננסכה בה האמונה החזקה כי הסיכויים הטבעיים אינם משנים וקובעים, מה שיכריע מכאן ולהבא הוא רק מה שייקבע בראש השנה, וביום הזה צריך לנקוש על שערי שמים בעקשנות, ולא להפסיק לבקש! כי כמו שחנה ואימותינו שרה ורחל נפקדו בראש השנה - כל אחד יכול! אם עד ראש השנה היתה לילד בעיה רגשית, אם חשבון הבנק סבל ממינוס מתמשך, אם עד עכשיו לא הצלחנו בלימוד - כל זה לא בהכרח יימשך, כי בראש השנה העולם מתחיל מחדש, ויכול להשתנות מהקצה אל הקצה!

במוצאי ראש השנה, נפרדה האשה ממארחיה בתודה, כשעיניה עדיין לחות ומצפות, ומבטיחה לעדכן. מכאן ואילך, לא עשתה דבר בנידון, לא התייעצויות, לא התרוצצויות, כלום. האמת שלא היתה צריכה - - -

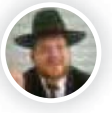
בתחילת חודש תמוז! (של אותה שנה, צלצל הטלפון בביתו של הרב שטיין. הרב לא הצליח לשמוע אף דיבור, רק קולות בכי, מעורבים זה בזה. אותו בכי מרגש ומצפה מראש השנה, הפך לבכי מאושר ומודה, המתמוזג בקול בכיו של תינוק רך!)

כתשעה חודשים מראש השנה, נפקדה האשה. מחוץ לדרך הטבע, בלי שום הסתברות רפואית. כי כל ההערכות האלה היו נכונות, אבל רק עד ראש השנה. בראש השנה כל ההערכות נפתחות מחדש, וכל אחד יכול לזכות, נגד כל הסיכויים! הוא שכתב המהרש"א, בטעם הענין שיהודי שלא ראה את חברו במשך 12 חודשים מברך 'ברוך מחיה המתים'. לא כי חברו הסתכן חלילה באסון, אלא כי במהלך המשך בעמוד 20 <<<

מדוע נוהגים שלא לישון בראש השנה?

ראש השנה בפתח. הבה לא נישן. הבה נהיה ערים ועירניים לרגעים הגדולים והנשגבים העומדים לפנינו, בהם נוכל לזכות לשפע אדיר ברוחניות וגם בגשמיית

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

הרמ"א (או"ח תקפג, ב) כותב ש"נוהגים שלא לישון ביום ראש השנה (ירושלמי), ומנהג נכון הוא. וביאר הט"ז: שלא לישון - דאיתא בירושלמי מאן דדמיך בריש שתא דמיך מזלי. והמגן אברהם כתב: האר"י אמר שאחר חצות מותר לישון שכבר נתעורר המלאך ע"י התפללות והתקיעות ובב"ח כת' שהר"ם ישן בר"ה והיושב בטל כישן דמי. וכתב המשנ"ב: שלא לישון וכו' - משום דאיתא בירושלמי מאן דדמיך בריש שתא דמיך מזלי. והאר"י ז"ל אמר שאחר חצות מותר לישון שכבר נתעורר המלאך ע"י תפלות ותקיעות, והב"ח כתב שהר"מ היה ישן בר"ה. ויושב בטל כישן דמי. ועיין בח"א שכתב דאחר האכילה יקבע עצמו ללימוד, ואם ראשו כבד עליו יישן מעט אם א"א לו בלא זה, ויש נוהגים לגמור כל התהלים.

וכתב הערוה"ש: יש שאין ישנים ביום א' דר"ה ע"פ הירושלמי "מאן דדמיך בריש שתא, דמיך מזליה", ולא ידענו איפה נמצא זה הירושלמי. והאר"ז"ל לא חשש לזה ואמר דאחר תקיעות ואחר חצות כבר נמתקו הדינים, עכ"ל. ואכן כמה אחרונים כתבו שלא נמצא כן בירושלמי שלפנינו, אולם כבר ידוע שרבים ממימרות הירושלמי המובאים בקדמונים לא נמצאו בירושלמי שלפנינו, כיון שנחסרו מאיתנו חלק מגליונות הירושלמי. והמהרי"ץ חיות כתב: "הקדמונים היו רגילים לכנות את המדרשים ופסיקות אשר נתחברו בארץ ישראל בכינוי ירושלמי, ולא דקדקו בלשונם, ומי יודע באיזה מדרש מן המדרשים אשר נאבד מאתנו נזכר ענין זה".

ויש לשאול: מובא בחז"ל ובראשונים שהמזלות קובעים את מאורעות האדם, והא דאיתא בגמ' דאין מזל לישראל, פירשו הראשונים שבכוחם של ישראל לעקוף את מזלם הרע ע"י תפילה, צדקה או שאר מצוות. והיינו שלמרות שלא ניתן לשנות את עצמות המזל, אך כיון שאין מזל לישראל (וכנ"ל), יכולים ישראל להתעלות מעל הילוך המזל או לגרום במעשיהם שהמזל לא יפגע בהם, שאף שהמזל ינוע במסילתו כדרך השפעתו, מ"מ תצליח דרך ישראל לגרום שהמזל לא יפגע בהם.

והאבן עזרא מבאר הענין כך: והנה לא יוכלו המשרתים לשנות דרכם, ושיעבור אחד מהם החק שנתן לו השם. גם כל צבא השמים והשפלים יקבלו מהם כפי מתכונתם, על כן לא ייטיבו ולא ירעו. והנה המשתחוה למלאכת השמים לא יועילו לו, כי אם מה שנגזר עליו כפי מערכת כוכבי מולדתו כן יקרנו, חוץ אם ישמרהו כח העליון יותר מכח הכוכבים, שיהיה דבק בו, אז ינצל מהגזרות".

הוא ממשיל על כך משל נפלא: "ואתן לך משל חשוב, שהיתה מערכת הכוכבים שיגדל נהר על עיר אחת וישטוף אנשים או ימותו. ובא נביא והזהירם, שישובו אל השם בטרם בא יום רעתם. וישבו אליו בכל לבם. ובעבור שדבקו בו, נתן בלבם, שיצאו אנשי העיר לחוץ להתפלל אל השם. והנה עשו כן. וביום ההוא גדל הנהר פתאום כמנהגו, כאשר ראינו בעינינו פעמים רבות ושטף כל העיר. והנה לא סרה גזירת השם והוא הצילם, וחשוב, כי המשרתים ירוצו כסוסים עוברים במסלה, ולא ירוצו להרע או להיטיב, רק ככה דרכם. וחשוב כי במסילה איש עור לא ידע מנהג הסוסים מתי הולכין אל ימין או לשמאל, והוא נשען על פקח שידע סורם. והנה הוא ישמרנו, כי ברצם בצד זה יוליך העור לצד האחר, ומרוצת הסוס לא תשתנה והעור ימלט", עכ"ל.

אך יש להבין, היכן מצינו שהמזל נקבע ע"י מעשה האדם, הרי בפשטות המזל פועל ע"י עצמו, ע"י זמן ושעת ומקום הלידה, שעל ידי כך שהאדם נולד בזמן מזל מסוים, מורה מזלו על הלך רוחו, טבעו והמאורעות שיקרוהו במהלך חייו. ואילו כאן נראה שהתנהגות האדם גורמת לשנות את עצם מזלו, ע"י שישן בר"ה, וצ"ע היכן מצינו דבר זה, שהמזל נקבע ע"י מעשה האדם, ולא להיפך, שהמזל נקבע לעצמו מעצם לידת האדם בשעה ומקום מסוים, וכל מה שמצינו הוא שאע"פ שהמזל נקבע מעצמו, יכול האדם להפך מזלו ולזכות לסייעתא דשמיא למרות המזל, וצ"ע.

עוד יש לברר, במקרה שאדם שהאיצטגנינים והכלדיים אמרו לאדם שמזלו שבראש השנה

מורה שהשנה הקרובה תהיה לו שנה רעה וגרועה, האם יכול לשנות את מזלו הרע ע"י שייך לישון, ובכך ירדים את מזלו הרע, ואדרבה, יתקיים בו מאן דדמיך בריש שתא דמיך מזלי.

על שאלה זו יש לומר ש'מזל ישן' הכוונה לצמצום ההשפעה, ולא יועיל לישון כדי לבטל את השפעת המזל, מפני שאין לו 'מזל חיובי' המשפיע לו שפע טובה והצלחה.

יתכן שכוונת הירושלמי ל'מזליה', אינה למזל יום לידתו, אלא למלאך השומר על האדם בשמי שמים. ע"י שבת (מג, ב): אדם דאית לי מזלא מסייע לי מזלא מסייע ליה, בהמה דלית לה מזלא לא מסייע לה. ופירש רש"י: מזלי - מלאך שלו ומליץ עליו.

וראה בדברי הספר חסידים (סי' תתשס"א), שכתב: הנפש יש לה מזל ברקיע, נפש מהללת את השכינה אף לאחר מיתה, מזל המלאך מהלל למעלה בקול שהצדיק רגיל בו כדי שיזכור הקב"ה לדורו ולזרעו, ומזלו למעלה מששת ימי בראשית, כדי לתת למקיימי מצוה כאלו מששת ימי בראשית עוסקין בתורה עד תחית המתים,

המשך בעמוד הבא <<<

אותו למעלה וצריך שיהיה נייעור שיראה בעצמו שהוא ירא וחרד מאימת הדין, ואע"ג דמתכבסין ומסתפרין בערב ראש השנה להראות שאנו בטוחים, אפשר דביום הדין שאני. מיהו למש"כ הלבוש ז"ל בטעם ההלל, לפי שהוא בתחילת היום שיושבין לדון והשינה סתמא היא אחר חצות, יש להקל. ומטעם זה השמיט הלבוש מנהג זה ולא הזכירו, דאזיל לטעמיה הנזכר. אלא דיש לחלק דשמא שינה גריעא טפי.

והמדקדק יראה לנכון בדרשות אבן שועיב, שהביא לשון הירושלמי בשונה מדברי הרמ"א, שהוא ז"ל הוסיף בדברי הירושלמי "הך בר נש דדמיך בריש שתא ועוסקים בדיניה לעיל", ומשמעות דבריו היא שאין זה ראוי לישן בשעה שעוסקים בדינו.

הרב פעלים והמטה יהודה: אין לישן בר"ה - לסימן טוב

מדברי הגאון הבן איש חי זצ"ל ברב פעלים (ח"ב י"ד כט) למדנו שענין אי השינה בר"ה הוא רק לסימן טוב בעלמא, כפי שנוהגים לעשות סימנים טובים בשלל תחומים וזמנים.

וכן כתב המטה יהודה בטעמו השני, וז"ל: ויש נותנין טעם אחר לנוהגין שלא לישן, משום דשינה היא אחד משישים במיתה, דקי"ל סימנא מילתא, וכי היכי דנזהרין לאכול דברים טובים דיש בהן סימן לטובה, הכא נמי יש ליזהר מלעשות דברים שסימנם לרעה, וכן משמע מההגה שכתב מנהג זה בזה הסימן שהוא מדבר בענין הסימן, וכן נראה מהירושלמי שאמר 'האי מאן דדמיך בריש שתא דמיך מזליה', עכ"ל.

חומרת זהירות משנית הצהרים בימי עשי"ת

המטה יהודה כתב טעם נוסף, ואלו דבריו: "דכיון דקיימא לן דבימות החול אסור לישן ביום יותר משנית הסוס שהוא שיתין נשמי, אע"פ שאין אנו נזהרין בשאר ימות השנה, ראוי להיזהר בימי התשובה, וכגון הא סימן תר"ג דיש ליזהר מפת של עכו"ם אע"פ שאינו אלא חומרא בעלמא, וכל שכן בשינה שהיא אסורה מעיקר הדין. ולפי זה בכל עשרת ימי תשובה יש ליזהר, והרמ"א דנקט ראש השנה לרבותא אע"פ שהוא יום טוב, עכ"ל. [ובהמשך דן שם האם צריך להתעורר מהשינה כבר מעלות השחר או שניתן לישון עד שקם משנתו. והבן איש חי כתב: אין ישנים ביום ראש השנה, וצריך להזהר שיתעורר משנתו בלילה קודם עלות השחר, ואם יש לו כאב הראש, או שאר מיחוש שמוכרח לישן ביום, יתאפק וישן אחר חצות היום, עכ"ל. ועי' ספר שלמי מועד שמרן הגרש"ז אורבך זצ"ל היקל בזה. וראה ס' פסקי תשובות ס' תקפג]. וראה במועד לכל חי (להגר"ח פאלאג'י), שכתב: בעשרת ימי תשובה לא יישן ביום כמו בראש השנה, ואם עשה תיקון כרת ולמחרתו לא יוכל לסבול אם לא יישן, על כל פנים יזהר שלא ישן כי אם אחר חצי היום, עכ"ל.

העולה מכל דברי חכמים אלו, הם ועוד רבים שעסקו בענין השינה בראש השנה, שביארו את דברי הירושלמי באופנים שאינם קשורים במישרין לגזירת המזל, למרות שלשון הירושלמי מורה לכאורה שהשינה בראש השנה מרדימה את מזל האדם.

ראש השנה בפתח. הבה לא נישן. הבה נהיה ערים ועירניים לרגעים הגדולים והנשגבים העומדים לפנינו, בהם נוכל לזכות לשפע אדיר ברוחניות וגם בגשמיות. המלך מחכה שנבקש ממנו את הכל. עלינו רק לקבל את מלכותו עלינו ביראה ובאהבה וכך נזכה למטר של בשורות טובות, שנה טובה ומתוקה.

עכ"ל. ובהמשך (בסי' תתשס"ב), כתב: לכל אדם יש מזל ברקיע, תדע כשמתקנין על הכותל צורה אחת בדמות הגנב ומכה בעין הצורה את עין הגנב במקום אותו עין, לפי שעניני האדם ביד מלאך מזלו, ובעוד מלאך מזלו אצלו אין מזיק יכול להתקרב אליו, וכשמזל המכה אומר למזל הגנב מיד סר מעליו והמזיק מוכן להתקרב אליו, כי נגזר על מזל השומר את האדם ושולח לו מלאך אחד שלקתה הצורה מיד מסתלק והמזיק מזיקו, לכך קול אומר על כל בריה בשעת הזמן כבר הגיע זמן של פלוני לגדולה לעלות וליפול ולהכשל או להמלט כמו שרואה בצורות, עכ"ל. וראו בספר חסידים (סי' תתשנ"ח), וכן בילקוט ראובני (פרשת וארא) ועוד. ולפי"ז כוונת הענין היא שאדם זוכה לעזר מקודש ממלאכו הטוב, הדואג להצלחתו ומתפלל בעדו בשמים. וכאשר האדם ישן ואינו שת ליבו למידת הדין המתוחה בשעה זו, תש כח מלאכו והוא אינו יכול להעיתר בעוז ובגבורה בעדו.

ובשער המלך (לאב"ד ווייעלקאטש) כתב: והענין שלעולם צריך להיות התעוררות מתתא לעילא, דכתיב 'שובו אלי ואשובה אליכם', וצריך האדם לעורר את מלאכו הטוב והוא יעורר למעלה למעלה, מה שאין כן אם הוא דמיך וישן ואינו מתעורר מתתא, אין התעוררות לעילא, וזה דקאמר דמיך מזליה", עכ"ל.

מדברי השער המלך מתבאר שעל האדם לעורר עצמו בעולם הזה, כדי לזכות להתעוררות בעניינו למעלה, וכשהאדם ישן בראש השנה, אינו זוכה להתעוררות מלעילא. ולכאורה אינו ענין לסוג המזל הקובע על טבעי האדם, אורחותיו ומאורעותיו.

עוד י"ל באופן אחר, שהשינה בראש השנה משפיעה על המזל, לא בתורת 'מועשה האדם' המושג את המזל, אלא שמה שקורות האדם בראש השנה הוא מזלו, ומה שמתרחש אצלו בזה היום הוא השתקפות של כל השנה. השינה בראש השנה אינה מרדימה את המזל הרע. כי הישן הוא אדם החי. והעירנות מנטאת את החיים. ואילו המזל הרע הם הכוחות שפועלים נגד חיי וטובת האדם. ואם יישן דמיך מזליה.

לפי"ז סימנים אלו אינם קשורים לכאן ליום הדין' שבראש השנה, אלא לראש השנה, כראשית השנה ותחילת גלגל חיו, הנרקם זה עתה במסלול חדש. וראו דברי הרבי מצאנז זצ"ל בשו"ת דברי יציב (חו"מ פ"ח), שכתב: "דברי חכמים אמיתין ומאירין לפי מה דאיתא בירושלמי האי מאן דדמיך בריש שתא דמיך מזליה והובא בד"מ ורמ"א ס"ס תקפ"ג, משום שעיקר הכל הוא ההתחלה, ולהכי התחיל השו"ע בהשכמת הבוקר, כי יתיצב על דרך לא טוב רע לא ימאס", עכ"ל.

השינה מורה על עצלות ופוגעת ברחמי המשפט

מדברי הב"ח (סימן תקצ"ו) נראה שביאור הענין אינו קשור לשינוי המזל, אלא כשאדם ישן בר"ה, הוא אינו זוכה לסייעתא וסליחה, כיון שמורה בלכתו לישון על עצלותו וחוסר יחסו הנכון למשפט ולדין.

ואלו דברי הב"ח: כתב בספר אבן שועיב בשם הרמב"ם ז"ל (תשובה ג, ד) כי בתקיעת שופר יש רמז לדין כמו עורו ישנים מתרדמתכם רצונו לומר כי השעה צריכה הערה כמו שנאמר "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו", מכאן כתוב בירושלמי שאסור לאדם לישן בראש השנה כדאמר התם איך בר נש דדמיך בריש שתא ועוסקים בדיניה. ועוד יש לומר כי הוא מורה עצלות כדכתיב "מה לך נרדם" וגו', עכ"ל. ומהר"ם היה רגיל לישן כמו בשאר יום טוב, תשב"ץ מצאתי כ"כ בהגהות דמהר"ש לוריא, עכ"ל הב"ח. וכ"כ השל"ה (ר"ה פ' תורה אור אות נד).

וכן המטה יהודה כתב: וגם נוהגים שלא לישן ביום ראש השנה, הטעם יש אומרים דמראה עצמו כאילו אינו חושש לדין שדנין

"ידי היהודים התנפחו וצמחו בהן שלפוחיות מהכוויות הקשות, וכך מתוך ייסורים קשים ונוראים, שקשה לבן אנוש לראותם ועוד יותר לסובלם, החלו היהודים לשיר 'ישמחו במלכותך שומרי שבת'.

מדוע הסבא משפולי אינו מרוצה משירתם הנלהבת של חסידיו?

הרב ישראל ליוש

ופתח בספור: "בעברי התגוררתי בעירה אחרת, שם היו שני נערים שובבים שהתנהגו באופן לא ראוי, הם עזבו את ספסל הלימודים ובילו את זמנם ברחוב, ככל שחלף הזמן גברו מעשי הקונדס שלהם ואט אט חברו לכנופיית שודדים ונהיו מראשיה וממנהיגיה. המשטרה המקומית כבר לא יכלה לשאת את תעלולי הכנופיה, והיא החלה במצוד נרחב שכלל סיוורים של כוחות צבא מיומנים עד שנתפסו כל חברי הכנופיה, מהמנהיגים הבכירים עד הפעילים הזוטרים.

שנאתם של השופטים לבני העם היהודי, באה לידי ביטוי במשפטם של מנהיגי הכנופיה, וכאשר הם שמעו כי הם יהודים, הם גזרו את דינם למוות בתליה. מועד ביצוע גזר הדין נקבע לשבת קודש, כדי שיוכלו לכנס את כל תושבי האזור ולתלות אותם בפני צבור גדול ככל שאפשר. גם אני הייתי שם בין הנוכחים" - ממשיך הסבא משפולי לספר - "באתי לשם כדי לרמוז להם שישובו בתשובה שלמה לפני מותם.

"והנה כשחבל התליה כבר היה תלוי על צווארם, הציע להם הכומר הצעה מפתה: 'המירו את דתכם ותפטרנו מעונש המוות, אני אגיש בפניכם את הצלב, וכל שעליכם לעשות הוא לנשקו...'

היהודים ביקשו להתייעץ ביניהם, ולאחר ההתייעצות הם אמרו לכומר, כי הם מסכימים לקבל לידם את הצלב. פני הכומר אורו, לא בכל יום קל כל כך להמיר את דתם של היהודים, ועוד לפני קהל יהודי כל כך גדול, וכשחיוך גדול נסוך על שפתו, הגיש להם את הצלב בשמחה רבה.

"או אז נטלו היהודים את הצלב לידיהם, ולנגד עיניהם של מאות היהודים והגויים שעמדו שם, הם זרקו אותו לארץ והוא התנפץ בקול רעש גדול. פניו המאשרות של הכומר הפכו באחת לפנים זועמות, דמו עלה לראשו, ולאחר התייעצות עם ראשי הממשל והשופטים, הוחלט להחמיר את עונש המוות שכבר נגזר עליהם, במוות ובייסורים קשים. הם הביאו חבית זפת רותחת וקשרו עליה את ידיהם, ידי היהודים התנפחו וצמחו בהן שלפוחיות מהכוויות הקשות, וכך מתוך ייסורים קשים ונוראים שקשה לבן אנוש לראותם ועוד יותר לסובלם, החלו היהודים לשיר 'ישמחו במלכותך שומרי שבת', שירתם ושמחתם במלכות שמים גברה, והם החלו למחוא כפיים עם ידיהם השרופות, וכך כאשר הם שרים ומוחאים כף, והעור השרוף מתקלף ודם רב נוזל מידיהם, הם השיבו נשמתם לבוראם מתוך ייסורים גדולים, ובתשובה שלמה ואמתית.

"לכן" - סיים הסבא את סיפורו - "אינני מתלהב ממחיאיות הכפיים שלכם בשיר הזה, כי כבר שמעתי וראיתי נלהבות מאלו..."

"כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ... (דברים ל', י"א)

בפרשת השבוע ישנם הרבה פסוקים שעוסקים בענין התשובה, ולא בכדי נקראת פרשה זו סמוך לימים הנוראים, בהם אנו עוסקים במצוות התשובה.

הפסוק אומר: "והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה אשר נתתי לפניך והשבות אל לבבך וגו' ושבת עד ה' אלוקיך ושמעת בקולו", למדו מכאן המפרשים כי שני עניינים הפוכים זה מזה, נצרכים כדי להביא את האדם לשוב בתשובה, מצד אחד 'הברכה', השפע וכל הטוב שמעניק ה' אל ברואיו, יש בהם כדי להביא את האדם להתבונן ולשוב בתשובה, כי הרי כל בר דעת רוצה לעשות את אשר מצוה עליו מטיבו.

אך לעיתים אין הברכה מספיקה דיה כדי לגרום לאדם לשוב בתשובה, ואז הוא נצרך אל הענין השני 'הקללה' ייסורים, מחלות וצרות פרטיות, או צרות הכלל כמו אינקוויזיציה, שואה ופוגרומים. שניהם, הברכה הקללה יחדיו, יגרמו לאדם לשוב עד ה' אלוקיו.

בהמשך הפרשה נאמר: "כי המצוה הזאת... לא נפלאה היא ממך ולא רחוקה היא, לא בשמים היא ולא מעבר לים היא", גם פסוקים אלו - לפי הרבה מפרשים - עוסקים בענין התשובה, ושמעתי לפרש כך: עלול האדם החוטא שהתרחק מאלוקיו כמטחווה קשת, לחשוב כי ה'תשובה' כבר איננה שייכת אליו, היא שייכת לאנשים שחוטאים פה ושם, אבל לא לאלו שמרדו וחוטאים בתדירות, והסירו מעליהם כל סממן יהודי,

להם - יאמר החוטא בלבו - אין הזדמנות שניה, את תשובתם לא יקבל הקב"ה, כי הם התרחקו ממנו מאוד וחלילה אין דרך חזרה. לחושבים כך אומר הפסוק כי התשובה לא רחוקה מאף אחד, אף מהרחוק ביותר, היא לא מעבר לים ולא בשמים, היא קרובה לכל מי שעמד על הר סיני וקיבל את התורה, הוא רק צריך לעשות אותה בפיו ובלבו, ואם הוא יעשה אותה בשלמות, בחרטה אמתית על העבר, ובקבלה בלב שלם על העתיד, יקבל הקב"ה את תשובתו השלמה, והוא יהיה כתינוק הנולד מחדש, זך ונקי לעבודתו ית'.

• • •

אי שביעות רצון היתה ניכרת על פניו של הסבא משפולי בעת שחסידיו שרו באחד ה'טישים' את השיר 'ישמחו במלכותך שומרי שבת', עיניו היו כבויות והיה נראה עליהן כי משהו חסר בשירת החסידים, פני האדמו"ר לא השתנו אף כאשר הם הגבירו את עוצמת השירה וניסו בכל כוחם לשיר בהתלהבות יתירה, ואף כשהוסיפו לשירתם 'מחיאיות כפיים', הסבא לא היה מרוצה ואמר בלחישת "כבר שמעתי מחיאיות כפיים נלהבות יותר".

לא היה עמהם שופר לתקוע בו, אבל הרבי קיים בנפשו את הפסוק "כשופר הרם קולך", ונאספו אליו יהודים רבים לשמוע מדברותיו, מעניינא דיומא. "אשרי העם יודעי תרועה" כתוב, ובלבד שיודעים, אפילו אנוסים היו מלשמוע קול תרועה, העיקר הוא "ה' באור פניך יהלכון", גם כי ילכו בגיא צלמוות

סיפורים רוויי הוד מעבודת קודשו של כ"ק מרן השפע חיים מצאנו זי"ע, בימי ר"ה בגיא צלמוות

הרב מנשה גליקזאהן

אחד מראשוני הצריפים במחנה, שהיה גדול בשטחו ומסוגל לקלוט הרבה אנשים. וזה – כמו חדל לשמש למגורים והיה ריק ועזוב... עם רדת היום כשחזרנו מהעבודה בשדה התעופה, שבורים ורצוצים, התאספנו מאות עובדי כפיה – והיו אלו אסירים יהודים שבאו כמעט מכל ה"בלוקים" במחנה – בצריף שנתמלא מהרה, עד שהורגשה צפיפות. אדמו"ר זי"ע עבר לפני התיבה ופתח בתפילתו המזעזעת, שבקעה רקיעים, אם כי הוא נזהר שלא להגביה מדי את קולו מאימת הצורים. כמעט לא שמענו את המילים היוצאות מפיו, המילים נחנקו בגרונו, רק בכיותיו ואנחותיו השוברות הדהדו בחלל, בלווי בכיו החרשי של הציבור כולו:

"שפוך חרונוך באומרם ערו, וכנת ימינך פרצו וארו, לא השאירו עוללותיה... חילה קבעו ולבה קרעו, ובכל זאת מעגלותיה ממך לא נעו... מתי תעלה בתך מבור..."

"אחרי התפילה, כשברכנו איש את רעהו ב'כתיבה וחתימה טובה' וב'שנה טובה', והתפזרו לעבר הצריפים, עקב אחריו אחי, ר' משה טוביה שי, שהתגורר בבלוק של הרבי בכבודו ובעצמו, לדעת אם יאמר קידוש של יו"ט. והנה נוכח לדעת, כי אכן קידש על הפת ואמר בהתרגשות את הברכה "אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון", והמשיך ואמר בהתלהבות עצומה גם את הברכה שלאחריה "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה", כאילו עמד עכשיו אצל שולחנו עם החסידים בקלויזנבורג, ואינו אחוז כלל ברגע זה בצבת השטנים של האשמדאי הנאצי.

שהחיינו וקיימנו

בלילה שלאחריו, ליל ב' של ר"ה, חזר ונשנה כל אותו המחזה. התפילה ברוב עם, הבכיות, האנחות, ו... הקידוש בצריף. להפתעת הציבור העוקב, ברך הרבי גם בלילה השני ברכת שהחיינו בדביקות ובהתרגשות. על מה וכיצד בירך שהחיינו בלילה השני? נדהם כולו הבחין ר' משה טוביה, שהרבי מחזיק בידו תפוח עץ עסיסי, רענן, כפי שנוהגים ישראל קדושים, אשר טורחים להשיגו בכל ערב ר"ה, לבל יחסר המזג.

מהיכן בא לו תפוח זה? מספר ע"כ השריד ה' אריה לידא: "במיהלדארף העסיקו אותי ברצענות. זה המקצוע שלי מימים ימימה. והודות לכך נהייתי מכמה וכמה פרוויליגיות... גם האוכל שקיבלתי היה ברמה טובה יותר... והנה, בערב ר"ה פונה אלי הרבי מקלויזנבורג במשאלה: אולי יכול אני להשיג לו תפוח עץ לברכת 'שהחיינו' הלילה? עשיתי רצונו והבאתי לו תפוח עץ. לאחר מכן נודע לי, מפטיר האיש, "שהרבי לא אכל בעצמו את כל התפוח, כי אם שלחו למסכנים ששכבו בצריף בית החולים".

ריבון כל, הייתה ממיסה כל לב. להלן נעלה עלי גליון סיפורים מרטטים רוויי הוד, בעת ששהה רבינו בגיא צלמוות, כיצד הייתה נראית עבודת קודשו בימי ראש השנה בזמן השואה בצל הנאצים ימ"ש. מובא בספר 'לפיד האש'.

ביומא דדינא

כשהתקרבו הימים הנוראים של שנת תש"ה, דיבר רבינו זי"ע בחשאי על לב האנשים הנמצאים סביבו, שיהיו מתאספים יחדיו כדי להתפלל בציבור בראש השנה וביום הכיפורים-למרות הסכנה. "בכלל", סיפרו השרידים, "כשהיה יום הדין ממשמש ובא, הכירו זאת אצל הרבי מארשת פניו... ארשת של רצינות רבה וחרדת קודש נמתחה אז על פניו קלסתר... עיניו כאילו צפו לעבר איזה מרחק אינסופי... שפתותיו לא פסקו מלרחושו... וכל חזותו כאדם המתכוון לעמוד בקרוב בפני משפט גדול ונורא...".

"בערב ראש השנה", סיפר הרה"ח ר' דוד גרינצוויג, "פשטה השמועה בקרב ה"קאצעטניקים", כי הוא יתפלל היום בלילה בצריף המעוגל,

באיזה אופן מקיימים מצות עשה של ”ובחרת בחיים”?

דאורייתא שצריך להחמיר בספיקות נובע מחמת מצות עשה של ”ובחרת בחיים”.

ומביא שם מה שכ’ בתשובות הר”ן (סי’ ע”ט) ”שאפי’ בעסקי העולם כל משכיל בוחר לנפשו הדרך היותר בטוח והמשומר מכל נזק ומכשול ואפילו באפשר רחוק, ועל אחת כמה וכמה שיש לנו לעשות כן בדרכי התורה והמצות שהן כבשוננו של עולם”.

דבר מעניין בענין ”ובחרת בחיים”, מביא בס’ ”עבד המלך” כאן (לר’ שמואל הומינר זצ”ל), שהרב הצדיק ר’ אברהם מרדכי בנו של החידושי הרי”ם חלה בצעירותו במחלה קשה והרופאים אמרו שהוא מסוכן מאד ואין רואים שום תרופה למחתו, החידושי הרי”ם ניגש לבנו ולחש לו באזניו, ”תדע שמצוה על האדם שירצה לחיות בעולם ויש דעה בין המחברים שזה בכלל המצוה ”ובחרת בחיים” ואני מקוה שתרצה לחיות ותוליד בן זכר טוב .

לשמע הדברים האלו התאמץ רבי אברהם מרדכי וישב על מיטתו ואמר ”רבונו של עולם תן לי במתנה עוד שנות חיים ותזכני להוליד בן זכר ואקרא את שמו יהודה ואקיים מה שנאמר הפעם אודה את השם”.

השי”ת הקים אותו מחוליו ובאותה שנה נולד לו בן הוא האדמו”ר מגור הגאון הקדוש רבי יהודה אריה לייב בעל המחבר ”שפת אמת”.

(לויט) העדתי בכם היום את השמים ואת הארץ החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך. רבינו יונה ב”שערי תשובה” (שער ג אות י”ז) כתב: ”ודע כי המעלות העליונות נמסרו במצות עשה, כמו מעלת הבחירה, שנאמר ”ובחרת בחיים”.

וע”פ דבריו כ’ החרדים (פרק ט’) שבכל עת שמזדמן לפני האדם איסור או ספק איסור והוא פורש, מקיים מצות עשה זו.

ומביא החרדים מיד את הר”ן (בסוף פ”ק דקדושין) שכ’ שכשאומרת

הגמרא ”ספיקא דאורייתא לחומרא”, היינו שמדבר תורה הוא שצריך להחמיר ולא מדברי סופרים, וכתב שכן דעת רש”י, ודלא כהרמב”ם דהוי לחומרא מדברי סופרים.

ובביאור דבריו שהביא את דברי הר”ן אחרי שהביא את דברי ה”שערי תשובה”, נראה שלמד שלפי ה”שערי תשובה” הדין

האם יש ענין לעשות ”קידוש לבנה” במוצאי ז’ אדר?

טעם זה וכו’, ומה בשורה טובה יש כאן שנסתלק משה וניתן רשות ליהושע שהוא רק ”כפני הלבנה” עד שאמרו בש”ס או לאותה בושה ואוי לאותה כלימה, ומה גם שניתן כבר ליהושע רשות קודם מיתת משה, ועוד מה בשורה טובה

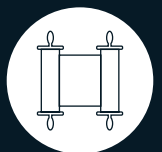
יש כאן כיון שגם יהושע כבר נסתלק עם כל הדורות הראשונים והדור יתום נשאר לפנינו, ואין לנו לבדות חידושי דינים נגד השו”ע בלי ראייה מספקת וראוי לגעור באותן שרוצין לעשות כן.

כ’ רש”י ”אנכי היום” - היום מלאו ימי ושנותי ביום זה נולדתי ביום זה אמות, ובגמ’ מגילה (יג:) איתא שבז’ אדר נולד ובז’ אדר נפטר משה,

ובשו”ת שבות יעקב (ח”ג סי’ ל”ב) נשאל באופן שיצא ז’ אדר ביום חמישי, ויש שרצו לעשות קידוש לבנה בליל שישי ולא לחכות למוצאי שבת, וטעמם עמם דהרי כבר עברו ז’ ימים מהמולד והגיע זמן קידוש לבנה, ואמנם בזמן רגיל היו מחכים למוצאי שבת כדין, אולם כיון שיום חמישי ז’ אדר הוא יום פטירתו של משה רבינו ע”ה, וכניסת יהושע לתפקיד מנהיג של כלל ישראל שעליו נאמר ”שפניו כפני לבנה” נמצא שיש ענין מיוחד לקדש הלבנה בליל שישי. והשיב להם שזה טעם פגום מעיקרא, ולא ידעתי מאין יצא להם

- מהי מהותה של הברית המיוחדת בין עם ישראל והקב”ה?
- כיצד אפשר ללמוד מוסר מן השמים והארץ, שאינם בעלי בחירה?
- במה נתייחד לימוד התורה משאר מצוות הנעשות לשמן?
- מהו סוד העמידה מול היצר?

השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה' לרכישה התקשרו 02-5609000

מה הסיבה שכינו את אחד מהראשונים "בעל החוטם"?

לא יאבה ה' סלה לו כי אז יעשן אף ה' וקנאתו באיש ההוא (דברים כ"ט)
וכי רש"י יעשן אף ה' - ע"י כעס, הגוף מתחמם והעשן יוצא

בסדר הדורות (ה' אלפים ל') מביא שבעל מחבר ס' הסמ"ק
רבי יצחק מקורביל כינו אותו ר' יצחק "בעל החוטם", משום שהיה
לו חוטם גדול.

אולם בספר קורא הדורות (דף כד) כ' שקראו
אותו "בעל החוטם" לפי שהיו לו שערות על החוטם.
הכינוי "בעל החוטם" נמצא בגמרא (תענית כ"ט).
על רבן גמליאל, וכתב שם רש"י שם, בעל החוטם -
בעל קומה וצורה, לשון אחר: גדול הדור.

מן האף, וכן "עלה עשן
באפו", ואע"פ שאין זו
לפני המקום, הכתוב
משמיע את האוזן כדרך
שהיא רגילה ויכולה לשמוע
כפי דרך הארץ.

וצריך ברור בכינוי שכינו כן את אחד מגדולי
הראשונים, והרי זה נקרא מכנה שם לחברו, וגם
מספר בגנות חברו.

ומצאתי שמרן הבן איש חי בשו"ת תורה לשמה
(סימן תכ"א) נשאל על מי שחוטמו גדול אם מותר
לקוראו בעל החוטם, האם חשיב זה גנות והוא בכלל

לשון הרע, וע"ש.

לו חוטם ארוך שאינו נח לכעוס, כי העשן אינו עולה במהרה.

מהי הסגולה שכתב הגר"ח פלאגי זצ"ל לחשוכי בנים?

"ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל" (דברים ל"א, י"ט)
המצוה האחרונה בימנין תרי"ג - היא מצות כתיבת ספר תורה,
הנלמדת מפסוק זה, והמצווה הראשונה היא מצות
פרייה ורבייה.

להוציא ספר, כדי שבזה יזכה שיהגו הוא ובניו.
בספר חסידים (אות תתעד) מובא: "מעשה באיש אחד שנתן
לאשתו זקוק (מטבע) שתקנה
בו מעיל, אמרה לו אותו זקוק
תן לי, ותן לי רשות לקנות בו
ספר, או אשכיר סופר שיכתוב
לי ספר, ואשאל ללומדים
שילמדו בו, והרתה וילדה בן
וכל אחיו היו עמי הארץ כי
אם אותו בן היה למדן".

וכן הובא בס' מעבר יבוק
(שפת אמת פכ"ו) "אשה
שקונה ספרים להשאלין
לאחרים ללמוד זוכה לבנים
תלמידי חכמים".

וכי בס' "ברכת מועדיך לחיים" (להגר"ח פלאגי
זצ"ל חלק א' דרוש א' לס"ת): "שמעתי מפי קדוש
אבינו מלכינו הגאון המפורסם מרן זקני ז"ל (בעל
החקרי לב), דקבלה בידם, דכמה חשוכי בנים שלא
הולידו כלל, על ידי שקיימו מצות כתיבת ספר תורה
זכו להיבנות והולידו בנים ובנות", ע"כ.

ואפשר שלשיטת הרא"ש (מובא בטור יו"ד סי'
ר"ע), שהאינדא שכותבין ספר תורה ומניחים אותו
בבית הכנסת לקרות בהם ברבים, מצות עשה על כל
ישראל אשר ידו משגת לכתוב חומשי התורה ומשנה
וגמרא ופירושיהם להגות בהן הוא ובניו.
א"כ ה"נ בנידון דידן אפשר שהסגולה בזה גם

מידע

שיעורים

עדכונים

עכשיו בקו השיעורים של דרשו

077-2613337

המתנות

ארגון 'אחינו ו'דרשו' מזמינים אותך להיות שותף מגוון רחב של כלי נסף, וכל ספרי 'דרשו' עד לשווי של ובנוסף קבל כרטיסי הגרלה להגרלה

להלן מגוון אפשרויות

מתנה בשווי 533 ש"ח מסלול מס' 15	מתנה בשווי 514 ש"ח מסלול מס' 3	מתנה בשווי 508 ש"ח מסלול מס' 14	מתנה בשווי 320 ש"ח מסלול מס' 1
בתרומה ע"ס 23 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 414 ש"ח	בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 360 ש"ח	בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 360 ש"ח	בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים סה"כ 240 ש"ח
מקבלים:	מקבלים:	מקבלים:	מקבלים:
סט 'משנה ברורה' מהודר	סט 'משנה ברורה' מהודר	סט 'משנה ברורה' מהודר	סט 'משנה ברורה' מהודר
'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'	ספר 'חפץ חיים'	סט 'חפץ חיים ושמירת הלשון'	בהוצאת 'דרשו'
ספר 'חפץ חיים'	'דרש דוד מועדים' 2 כרכים	סכין לחלות מְקַסָּף	כרטיס להגרלה הגדולה
כף הגשה לעוגה מְקַסָּף	סכין לחלות מְקַסָּף	2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח	50.000 ש"ח
2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח	2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח		
מתנה בשווי 533 ש"ח	מתנה בשווי 514 ש"ח	מתנה בשווי 508 ש"ח	מתנה בשווי 320 ש"ח

להשתתפות וקבלת המתנות מוקד

בדרך אליכם

בזיכוי הרבים, ולזכות מיידית במתנות יקרות ערך: **1.340 ש"ח**. על כל תרומה חודשית מ-20 ש"ח ומעלה. **הגדולה בשווי 50.000 ש"ח.**

התרומות וקבלת המתנות:

מתנה בשווי 1,052 ש"ח
16 מסלול מס

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים
 סה"כ 700 ש"ח

מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 סט 'חפץ חיים ושמירת הלשון'
 גביע יוקרתי מְקֻסָּף
 כף הגשה לעוגה מְקֻסָּף
 סכין לחלות מְקֻסָּף
 7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 1,052 ש"ח
7 מסלול מס

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים
 סה"כ 700 ש"ח

מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 ספר 'חפץ חיים'
 הספר החדש 'מועד לדוד'
 גביע יוקרתי מְקֻסָּף
 כף הגשה לעוגה מְקֻסָּף
 סכין לחלות מְקֻסָּף
 7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח
6 מסלול מס

בתרומה ע"ס 27 ש"ח לחודש 18X חודשים
 סה"כ 486 ש"ח

מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 גביע יוקרתי מְקֻסָּף
 4 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח

מתנה בשווי 594 ש"ח
5 מסלול מס

בתרומה ע"ס 25 ש"ח לחודש 18X חודשים
 סה"כ 450 ש"ח

מקבלים:
 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 גביע יוקרתי מְקֻסָּף
 כף הגשה לעוגה מְקֻסָּף
 סכין לחלות מְקֻסָּף
 5 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 594 ש"ח

'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000

כשופר הרם קולך

למחרת ביום ב' דר"ה, התקבצו שוב הרבה יהודים, לשהות ביחד עם הרבי ביום זה שהוא נורא ואיום. איש ה"משמר הלילי" רמ"א איינהורן, התייצב בנקודת תצפית להזהיר מפני סכנה מתקרבת כל שהיא. לא היה בידיהם אף סידור אחד או מחזור, אבל הרבי אמר בעל פה את כל התפילה. והקהל החזיק אחריו. מלכיות, זכרונות, שופרות. לא היה עמם שופר לתקוע בו, אבל הרבי קיים בנפשו את הפסוק "כשופר הרם קולך", ונאספו אליו מתחת לעץ

רב ענפים, הרחק מטווח ראייתם של שומרי המחנה, יהודים רבים, לשמוע מדברותיו מענינא דיומא. "אשרי העם יודעי תרועה" כתוב, ובלבד שיודעים אפילו אנוסים מלשמוע קול תרועה, העיקר הוא 'ה' באור פניך יהליכון", גם כי ילכו בגיא צלמוות. הוא דיבר באש עצורה, קרא לכולם שיתחזקו באמונה כי "בנים אתם לה' אלוקיכם", וכרחם אב על בנים בוודאי ירחמכם, וכי קרובה ישועתו לבוא כהרף עין. "צריך לבטוח בה' שאנחנו בלי ספק נכלה את כל שונאי ישראל", אמר.

<< המשך מעמוד 3

ולא מצאם. נכנס ללשכת הגזית. אמרו לו: שמא מלאכי השרת הם, וקראו עליו את הפסוק: 'חזית איש מהיר במלאכתו, לפני מלכים יתיצב' (משלי כ"ב, כ"ט).
אנו, נתנו אצבענו?
זה מה שנדרש מאיתנו!
זה מה שתובע מאיתנו הכתוב: "אתם נצבים היום כולכם!"
אך לא מכולכם נדרשות אותן דרישות ונתבעות אותן תביעות!

יש תביעות מ"ראשיכם", ותביעות אחרות מ"שבטיכם", ואחרות מ"זקניכם" ושונות מ"שוטריכם". וכיוצא בכך מ"כל איש ישראל", יש תביעות "מחוטב עציך" ויש "משאב מימיך". כל אחד כיכולתו, כל אחד ככישוריו.
ואם רק ניתן אצבענו נמצא עצמינו בירושלים, עומדים לפני ה'!
"לפני מלכים יתיצב!"
(מתוך 'והגדת' אלול)

<< המשך מעמוד 8

והנהגת הבורא יתברך עמנו, במידה כנגד מידה. שהמרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים (שבת קנא ע"ב) והמעביר על מדותיו מעבירין על כל פשעיו (ראש השנה יז ע"א) -
וכשאנו מבקשים "לברית הבט ואל תפן ליצר", בניך אנו למרות מעשינו ומחדלינו, הלא נשאל: ואתם, רואים אך טוב בחבריכם, מקימים: "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל", דנים

את הזולת לכף זכות ואוהבים אותו מפאת היותו בנו של מקום?!
אם אכן כן הוא, אזי ודאי יפעלו התקיעות שהמלך יעמוד מכסא דין וישב על כסא רחמים, ויכתוב אותנו- ואת כל ישראל, יחד עם כל ישראל- בספר חיים טובים!
(מתוך 'מקרבן לתורה' ראש השנה)

<< המשך מעמוד 9

ולבוש יהודי".
הוא התנצל: "לא חלילה, אני אהיה אמיתי איתך. מעולם לא תפסתי בגניבה יהודי עם צורה כמו שלך... אני מתכוון לישראלים 'רגילים'." ואני בשלי: "אמרת לך הם לא יהודים 'אורגינלים'. אל תאשים את היהודים בגללם."
האמת היא שהיהודים האלה אינם אשמים. הם תוצר של חינוך קלוקל. אחרי שמישהו מהם זוכה לחזור בתשובה, הוא לא אותו אדם, הוא מקבל אישיות אחרת לגמרי.
הנביא אומר(ישעיהו ה, ב) "ויטעהו שורק ויבן מגדל בתוכו וגם

יקב לצב בו, ויקו לעשות ענבים ויעש באושים". הוא נטע כרם, רצה לגדל ענבים ויצא מהם פרי באושים. אבל מוסיף הנביא (שם כז, ב) "ביום ההוא כמר חמר ענו לה". אומרים המפרשים כי בבוא היום, הכרם הזה שבעבר הצמיח פרות באושים- יצמיח יין משובח. אתה מכיר אדם שחזר בתשובה, כולו טוהר ורוחניות, ואינך מבין היכן כל זה היה לפני כן, איפה מתחבא כל הטוהר הזה? זה היה כמו יין שהיה שמור בענביו. הוא חזר למקור שלו, והטוהר היהודי יצא החוצה.
(מתוך אריה שאג דרשות מאוצרותיו של רבי אריה שכטר שליט"א)

<< המשך מעמוד 11

12 החודשים עבר ראש השנה, ומראש השנה מתחילה מערכת חיים חדשה, שאינה קשורה לשנה הקודמת!
את הסיפור מספר הרב שטיין בעצמו, וניתן לשמוע זאת בקולו במערכת 'קול הלשון'. הוא מוסיף ומספר, כי פעם פנתה אליו רבנית משכונת בית וגן, והעידה כי שמעה את השיחה הזו והתרגשה והתחזקה, עד שהזמינה את אחייניתה, המצפה לילדים בעיניים כלות כבר 13 שנים, לחוג את ראש השנה במחיצתה ולהתפלל בקרבתה. האחיינית עשתה כפי שהתבקשה, ובהגיע רגעי הפטרת חנה נזכרה בסיפור זה, וכהרף עין החלה בוכה בכי תמרורים בתחנון לבורא עולם, כי בראש השנה הכל נפתח וכל אחד זוכה!
לא חלפו אלא עשרה חודשים, ובעיצומם של ימי 'בין הזמנים' בחודש אב,

זכתה אחייניתה לחבוק בן, באופן שעורר השתאות אצל גדולי הרופאים, כי בדרך הטבע לא היה לה כל סיכוי. אך דרך הטבע היתה נכונה עד לאותו בכי בעיצומו של ראש השנה, אך בראש השנה הכל התהפך, היא זכתה!
אנו ניצבים רגע לפני היום הגדול, ולכל אחד מאיתנו יש משהו שמעיק על הלב, יתכן שמלווה אותנו כבר המון שנים. עכשיו מגיע הרגע הגורלי: **בראש השנה העולם מתאפס! נכרא מחדש! כל קושי שבעולם יכול להיעלם, בזכות זעקה ותחנון אמתי! הבה ננצל את ההזדמנות המרגשת הזו לספר לאבינו שבשמים מה אנו רוצים לשנות בחיינו בשנה הקרובה, ובורא עולם, אב רחום וחנון, יזכה את כולנו בשנה שמחה ומבורכת!**

מדוע חיברו הפייטנים את הסליחות על סדר א-ב? ומדוע לעולם עומדים ביום ראשון לסליחות?

"מלמד שירד הקב"ה כש"ץ שמתעטף בטלית... וגילה סדר סליחה"

הטעם לאמירת סליחות

היה דוד המלך יודע שעתידי בית המקדש להיות חרב והקרבות יהיו בטלים, והיה דוד מצטער להם לישראל במה יכפרו על עוונותיהם, אמר הקב"ה לדוד: 'בשעה שיהיו צרות באות על ישראל בעוונותיהם, יעמדו לפני יחד באגודה אחת ויתוודו על עוונותיהם לפני ויאמרו סדר סליחה, ואני אענה אותם', והקב"ה גלה למשה סדר סליחה דכתיב (שמות ל"ד, ו') "ויעבור ה' על פניו ויקרא" מלמד שירד הקב"ה כש"ץ שמתעטף בטלית ועובר לפני התיבה וגילה סדר סליחה (תנא דבי אליהו פרק כ"ג).

פיוטי הסליחות

פיוטי הסליחות מכונים בשמות שונים, פתיחה- סליחה הפותחת את סדר הסליחות, 'סליחה'- כמשמעה, 'שנייה'- פיוט בעל שתי שורות בכל בית, 'שלשיה'- סליחה בעלת שלוש שורות בכל בית, 'שלמונית'- בית שלם בעל ארבע שורות, ויש שאמרו 'שלמונית' נקראת על שם רבינו שלמה הבבלי, אשר רוב סליחותיו הם בארבע שורות, 'פזמון' פיוט שיש בו בית שחוזר, 'עקידה'- פיוט בקשה להקב"ה לזכור את עקדת יצחק, 'תחינה'- סליחה הנאמרת לאחר אמירת תחנון.

צורת חיבור הסליחות

את הסליחות חיברו הפייטנים על סדר א-ב, ועל סדר א"ב כפול ותשר"ק. והטעם מבואר במדרש שכשרצה ר"א הקליר (שהוא יסד רוב קרובות ופיוטים לתפלות השנה) ליסד פיוט, עלה למעלה לרקיע במחשבה, ושאל למלאך מיכאל היאך מלאכים משוררים והיאך שירתם מיוסדת? אמר לו בא' ב' והנהיג גם הוא לעשות כל שבחיו באלף בית (עיין כל בו ראש השנה).

טעם אחר: ענין חיבור הסליחות לפי סדר א"ב על שם שחורבן ביתנו נכתב באלפא ביתא (והכוונה למגילת איכה), לפי שחטאנו בבנין כ"ב אותיות והבית נחרב בעוונותינו, ומצאנו בתנא דבי אליהו (פרק כ"ג) שסדר הסליחות תיקנו כיון שאין לנו בית המקדש לכפר על עונותינו (בספר פירוש התפילות והברכות לרבינו יהודה בר יקר).

עיקר הסליחות

עיקר הסליחות אלו הפסוקים שקודם התחינה שעליהם נבנית התחינה, ואין לדלגם ויש לאומרם בנחת ולא במרוצה (ספר חסידים סימן רנו). נוהגים לומר "סלח נא" ויאמר סלחתי" רק בסליחה ראשונה, כדברי הגר"א במעשה רב, ושאר פסוקים המשתנים לפני סליחה יאמרו לפני כל סליחה (תוספת מע"ר סימן קצו).

פזמון

הטעם שהבית הראשון החזן אומר תחילה ואח"כ הקהל, ושאר הבתים הציבור אומר תחילה ואחריו החזן, כדי שהחזן יתחיל באמירת הסליחה בקול רם לפני הקהל, שזה סימן לקהל להתחיל הסליחה,

וגם מראה להם איזו סליחה לומר, אבל בסוף הסליחה על החזן לסיים את הפזמון בקול רם אחרי הקהל, מפני שזה סימן לציבור להתחיל באמירת "אל מלך" (שערי ימים הנוראים פרק ו', י"ג).

תחילת זמן אמירת סליחות

בני אשכנז מתחילים לומר סליחות מיום ראשון שלפני ראש השנה, וצריך שלא יפחות מד' ימים לפני ראש השנה (כמו שיתבאר להלן הטעם), ואם אין ד' ימים מיום ראשון שלפניו, כגון שחל ר"ה ביום ב' או ג' מתחילים ביום ראשון של שבוע קודם (טור תקפא א).

הטעם שאין פוחתים מד' ימים לפני ר"ה

לפי שישנם אנשים שמתענים עשרה ימים מר"ה עד יו"כ ולפי שחסר להם ד' ימים - ב' ימי ראש השנה, וערב יו"כ שמצווה לאכול בו, ושבת שובה, צריך להשלים ד' ימים קודם ראש השנה, הלכך אם אין ד' ימים קודם ר"ה, כגון שחל ביום ב' או ג' מתחילים מיום ראשון של שבוע קודם (מג"א תקפא ו).

טעם אחר: כקרוב שמקריבים על גבי המזבח צריך ביקור (בדיקה שאין מום בבהמה), ובדקים זאת ד' ימים, וכל המוספים כתיב (במדבר כ"ח, כ"ז) "והקרבתם עולה", ואילו בראש השנה כתיב (במדבר כ"ט, ב') "ועשיתם עולה", ללמד שבר"ה יעשה אדם עצמו כאילו מקריב עצמו, ולכן קבעו ד' ימים לסליחות כדי שגם אנו נבקר את עצמנו בד' ימים אלו כקרובן (אליה רבה תקפא ס"ק ח, משנ"ב תקפא ס"ק ו).

טעם אחר: לפי שבכ"ה אלול נברא העולם, לכן מתחילים לומר סליחות לכל הפחות מיום זה (הגר"א תקפא א ד"ה ביום א).

הטעם שקבעו ביום ראשון בשבוע ולא ד' ימים לפני ראש השנה

בשביל שיהיה יום קבוע ולא יטעו אנשים (לבוש תקפא א). טעם אחר: לפי שביום ראשון של ימות השבוע נברא העולם לכן תיקנו ביום ראשון (הגר"א תקפא א ד"ה ביום א).

טעם אחר: לעולם עומדים ביום ראשון לסליחות, שהוא סמוך לשבת, ונוהג כל אדם ללמוד בשבת משום שיש לכל אדם פנאי ללמוד בו, לכך טוב להתחיל ביום ראשון כי העם שמחים מחמת מצות התורה שהם לומדים בשבת, וגם מחמת עונג שבת וכדאמרין (ברכות לא, א) "אין שכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות אלא מתוך שמחה של מצווה", לכן טוב להתחיל להתפלל מתוך שמחה של מצווה, וכן הפייטן התחיל "במוצאי מנוחה" (מבואר בלקט יושר עמ' 118).

רמז לעמידת הסליחות: "אתם נצבים היום" בגימטריא 'לעמוד לסליחות' (הגהות מנהגים אלול צג הובא במט"מ תשעט). ובלקוטי מהר"ח מבאר שמרמז בזה שצריך לעמוד לסליחות ביום א' ממחרת השבת שקוראים בה 'נצבים', ואם עומדים שבוע לפני הרמז הוא על מה שקוראים בשבת במנחה 'אתם נצבים' (סדר חודש אלול).

ואמר לה הבן שלך לומד יותר ממני, ושאלו את רבינו מהיכן הח"ח ידע? ואמרתי לרבינו שהגר"מ גריינמן שליט"א אמר ע"ז שהחפץ חיים ראה מקצה העולם ועד קצהו, ואמר רבינו ודאי נכון הדבר. (כ' צדיק כתמר יפרח)

העיקר לימוד התורה

שאלו את הדיבוק, על מה מחשיבים בשמים את החפץ חיים? והשיב העיקר בשביל לימוד תורתו. העיקר זה התורה, לא אכפת ליצה"ר שכל היום יטבלו במקוה.

לגמור מסכתות

ר' אהרון קוטלר היה אצל הח"ח ולמד באותה תקופה נזיר ועדיין לא סיים נזיר, ותיכנן לעבור מסכת אחרת אמר לו הח"ח צריך לדעת כשמתחילים מסכת צריך לגמור אף נזיר. (מסכת זה חפצא לא סתם קיבוץ של פרקים)

שח הגרב"צ פלמן זצ"ל באמת את הדברים הללו ראו תמידים כסדרם אצל החפץ חיים, ושמעתי מהגראי"ל שטיינמן שליט"א שכל אחד שנכנס אל החפץ חיים שמע מפיו דברים שהיה צריך לשמוע במצבו ובענינו.

(וממרו הגרא"מ שך זצ"ל שמעתי שדבר זה אינו מוכיח על רוח הקודש, אלא אדם גדול, הקב"ה נותן לו סייעתא דשמיא ומכניס בלבו שידבר על הנושאים הללו שהשומע צריך להתחזק בהם, ואותו אדם אינו יודע למה הוא דווקא מדבר על כך, אלא כך הכניס לו הקב"ה בלבו לדבר ולומר).

(מתוך כאיל תערוג כי תבוא תשע"ו)

לדורות הבאים ועל כך אנו מבקשים (להודות).
וז"ל מכתב רבנו: בחמלת ד' עת אשר קרא דרור לאחינו בני ישראל אשר במדינות רוסלאנד לשעבר מתחת עול דיכוי הנפש והגוף קווה קיווינו שיחזרו אלינו אחינו האובדים באונס אל חיק אמותינו ואמונתנו אך נכזבה תוחלתנו ובמשך השנים נשכחו ואין איש שם על לב את המון רבבות הנשמות הטהורות אשר באונס גמור הועברו על הדת אשר בדממה משוועות ומצפות לגואל ועוזר וכאשר כעת יש במדינתכם שלטון והנהגה של חסד ונשיאה ראש ממשלתה ושריה אנשי חסד המה ומתנהגים בחסדם גם כלפי היהודים וכפי ששמענו מסייעים לבנות עם הזמן את הנהרסות לראות קהילות חוזרות ונבנות ומוסדות תורה וחינוך הולכים ונבנים וזכות גדולה היא לכם ולמדינתכם ובוודאי תמשיכו בכך ועל כך תבורכו, החותם בברכה איל שטיינמן י' אדר א' תשס"ח לפ"ק בני ברק יצ"ו (מוסף שב"ק פקודי תשס"ח).

ליצנות מע"ז

הח"ח היה נהנה שהיו עושים ליצנות מע"ז הי' אחד שנכנס וא"ל בדיחה על הגלח הי' מרוצה, (כ' צדיק כתמר יפרח א"ה וראה בס' הצדיק ר' שלמה עמ' כז)

זיכוי הרבים

הח"ח רצה ללמוד קבלה, אבל אמר צריך לעסוק בזיכוי הרבים במ"ב. (צדיק כתמר יפרח)

יותר ממנו

סיפר רבינו שאמו של החזו"א באה לבקש ברכה מהחפץ חיים,

במיוחד שינן סדר זה לתינוקות של בית רבן, והדבר נקלט היטב בתודעתם ונבלע בדמם, עד שבכל פעם שביקר בת"ת היו הילדים צוהלים לקראתו: "הנה בא הרב בעל הברכות...".
(מתוך הספר "וזאת ליהודה")

ואומרים שלוש תיבות שניות "אלקינו מלך העולם", ושוב עושים אתנחתא ומכוונים כראוי לקבל עלינו אלהותו ית"ש, ולהמליכו על עולם ומלואו. לבסוף משלימים את גוף הברכה "שהכל ניהו בדברו", וכדומה, בנתינת שבח והודיה להקב"ה עבור החסד והטוב שגמל אתנו.

היכן ניתן להאזין לשיעור יומי מקוצר בהלכות שבת?

היכן ניתן בכמה דק' לרכוש ידיעות מקיפות בהלכה?

האזינו עכשיו לשיעורי

הרה"ג רבי אריה זילברשטיין שליט"א

כ-5 דק' ביום וזכיתם ללמוד את ה'דף היומי בהלכה'

077-2613337

מי שגנב פחות מפרוטה והנגנב אינו יודע, כגון שלקה נייר טישו מחבילה של חברו בלי רשות האם חייב בהשבה?

גזל וריבית פחות מפרוטה • לקיחה ושמוש דבר שאין מקפידים • ריבית פיגורים פחות מפרוטה • לעגל סכום של אגורות בפרעון חוב • החזרת ריבית בפנסיה

תשלומים, וכן מי שמנוי בפסקל ומשלם דמי פיקדון, כספו המופקד בחברה צובר עבורו ריבית והוא הופך למלוה בריבית.

לעגל פרעון הלוואה בהפרש אגורות

שאלה: אחד ששילם עבור חברו בצרכנייה סך 23.75 אגורות בכרטיס אשראי, והוא פורע לו במזומן 23.80, האם נחשב ריבית של חמש אגורות נוספים שמשלם, כפי שנתבאר שאיסור ריבית נוהג בפחות משוה פרוטה

תשובה: מותר לשלם 23.8 ואין בזה חשש ריבית, שמוכן לכולם שמה שמוסיף חמש אגורות אינו שכר על ההלוואה רק בגלל שאין מטבע פחות מעשר אגורות.

החזרת גזל וריבית

בימים אלו שמתכוננים לראש השנה יש לבדוק שלא נכשלו ח"ו בגזל וריבית, ומי שאינו יודע ממי גזל או נטל ריבית יעשה צרכי רבים כמבואר בשו"ע.

לכן כל מי שנכשל והיה לו או לבני ביתו פנסיה לא כשרה וצבר ריבית בלי היתר עיסקא, יש לחשב חלק הריבית שמהעסקים האסורים ולתת עבור צרכי רבים כמבואר בשו"ע חו"מ (סי' ל"ד סכ"ט)

העולה מן האמור:

- א. אסור מן התורה לגנוב ולגזול אפילו פחות מפרוטה, ואין חיוב השבה בפחות מפרוטה.
- ב. גזל פחות מפרוטה מקטן דעת המנ"ח שאינו חייב להשיב.

- ג. גנב פחות מפרוטה בלי ידיעת הבעלים, דעת המחנ"א שחייב להשיב ודעת בנו שפטור.
- ד. אסור לקחת בלי רשות גם כשיודע שאם ישאל את הבעלים יסכים לו.
- ה. דבר שהדרך לתת לקרוביו ואוהביו מותר לקחת כשיודע שמסכים.
- ו. להשתמש בחפץ שאינו נפסד ולהחזירו למקומו, אם יודע שהבעלים לא מקפיד מותר.
- ז. איסור ריבית נוהג בפחות משו"פ
- ח. הנוסע בכביש 6 אסור לו ל שלם ריבית פיגורים אפילו פחות מפרוטה.
- ט. מי שחייב סכום ששיבו אגורות ומשלם במזומן ומעגל בכמה אגורות אין בזה איסור ריבית כיוון שא"א לחלק אגורות.
- י. מי שנכשל בגזל וריבית או בפנסיה לא כשרה יעשה צרכי רבים. ויהי רצון שנזכה רבבות לומדי דרשו וכל עם ישראל להכתב ולהחתם בספרן של צדיקים גמורים

כתיבה והתימה טובה

מבואר בסוגייתנו שיש איסור לגזול גם פחות משה פרוטה, אלא שאין חיוב להשיבו כיוון שדרך יהודים למחול על פחות משוה פרוטה.

דעת רש"י (ד"ה צערא) שאין לאו של לא תגזול, שכאשר לא נוהג והשיב את הגזילה לא נאמר לא תגזול, אבל אסור לגנוב ולעשות צער לנגזל, הרמב"ם כתב בתחילת הלכות גניבה שאסור לגנוב כלשהוא, וכתב המ"מ שזה מדין שחצי שיעור אסור מן התורה, ונפסק בשו"ע סי' שמ"ח שאסור לגנוב כל שהוא מדין תורה.

גנב פחות מפרוטה מקטן

המנ"ח (מצוה ל"ח אות ה') כתב ששיעור גזילה הוא בפרוטה ובפחות מזה אינו עובר, אף כשאין מחילה, ולכן גם הגונב פחות מפרוטה מקטן שאינו בר מחילה אינו עובר בלאו של לא תגזול.

גנב פחות מפרוטה בלי ידיעת הנגנב

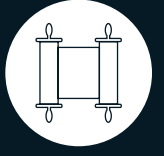
המחנה אפרים ובנו רב יהודה ז"ל דנו במי שגנב פחות מפרוטה והנגנב אינו יודע, כגון שלקה נייר טישו מחבילה של חברו בלי רשות או שנשתמש בעט של חברו בלי רשות האם חייב בהשבה, שבמקרה זה לא היה מחילה כיוון שאינו יודע, דעת המחנה אפרים (גזילה סי' א') שחייב להשיב והביא ראיות לכך, אבל בנו כתב בהערה שם שדעתו נוטה שא"צ להשיב שלא נאמר חובת השבה בפחות מפרוטה, שאינו חשוב ממון, וזה כפי שיטת המנ"ח שאף הגונב מקטן שאינו יכול למחול אינו חייב בהשבה.

להשתמש ולקחת דבר שאין מקפידים עליו

גם דבר מועט שאין רגילים להקפיד עליו אסור ליטול בלי רשות אפילו שברור לו שאם היה שואל את בעל הבית היה מרשה לו, בכל זאת כל זמן שלא היתה הסכמה מפורשת אסור לו לקחת, אמנם דבר שדרך לתת לידידיו ומכריו בזה מותר לקחת כיוון שהבעלים רגיל לתת לו, ונחשב שיש הסכמה מראש כשהביא את המוצר לתת ממנו חלק לידידיו, כבוא בשו"ע הרב (הלי' מציאה ס"ד וס"ו) כל זה כאשר נוטל דבר מאכל וכדומה שאינו חוזר, אך אם רוצה להשתמש בחפץ של חברו שימוש מסוים ולהחזירו באופן שאין חשש שיתקלקל ומשער שהבעלים אינו מקפיד על כך מותר אף ללא הסכמה מפורשת, כן כתב השו"ע הרב (שם סעיף כ"ח)

ריבית בפחות משו"פ - בכביש 6

איסור ריבית גם כן נוהג בפחות משה פרוטה כמבואר בשו"ע יו"ד (סי' קס"א ס"א), לכן למשל מי שנסע בכביש 6 ונתחייב לחברה ריבית פיגורים של כמה אגורות אסור לו לשלם אותם אף שזה פחות משוה פרוטה, נכון לכתובת שורות אלו חברת דרך ארץ - כביש 6 לא חתמה על היתר עיסקא ויש שאלות של ריבית בפיגור

האם מותר לחמם תבשיל על ה'בלעך' במקום הרחוק מהלהבה? האם יש איסור 'שהייה' בתפוח ובפלפל? והאם מותר לומר לגוי לפתוח מקרר ששכחו לנתק בו את הנורה?

חימום אוכל בשבת

- טס מתכת המונח על האש ('בלעך'), ויש בו מקום הרחוק מהלהבה במידה כזו שלא ניתן לחמם עליו תבשיל - נחלקו הפוסקים אם מותר להניח על מקום זה תבשיל בשבת.
- אסור לומר לגוי להניח תבשיל על הכיריים בשבת על מנת לחממו, ובדיעבד - אסור לאוכלו אף לאחר שיצטנן, עד שיחלוף במוצאי שבת זמן המספיק לחימום התבשיל.
- אסור לומר לגוי להניח תבשיל על גבי כיריים שעתידי להצית בהן אש לצורך עצמו, או להניח מאפה בתנור אפייה שעתידי להפעיל לצורך עצמו.
- אסור מדרבנן להניח תבשיל על כיריים וכיוצא בהן על מנת שיתחממו, כאשר יבוא לאחר מכן אדם אחר ויצית את האש.

איסור 'שהייה' במאכלים שונים

- בבשר חי שטעון בישול ממושך אין איסור 'שהייה'. ומכיון שסיבת ההיתר היא הבישול הממושך - בשר המושהה לצלייה, אשר אינה ממושכת כבישול, אינו בכלל היתר זה.
- השולחן ערוך והרמ"א נחלקו אם יש הבדל באיסור 'שהייה' בין צליית בשר בקר בוגר לצליית נתחי בשר בקר צעיר ובשר עוף.
- בפת, עוגה וכדומה, הנאפים בתנור - איסור השהייה הוא עד להיווצרות קרום חיצוני על פני המאפה או בתחתיתו. וכל מאפה שאם יחתכוהו לא יימשכו 'חוט' בצק - אות היא כי כבר נוצר קרום במידה המתירה את השהייה.
- פירות וירקות שטובים לאכילה חיים ומבושלים, כגון תפוח ופלפל - אין בהם איסור שהייה אלא בבישול לדעת השולחן ערוך; אבל בצלייה, או בבישול לדעת הרמ"א - שאין איסור שהייה במאכל המבושל 'כמאכל בן דרוסאי' - אין איסור שהייה בפירות וירקות אלו אף כשאינם מבושלים כלל.

פרטים שונים בנוגע לאיסור 'שהייה'

- איסור 'שהייה' הוא מחשש שיעשו מלאכה להגדלת האש. ואם בוצעה חסימה באופן שעשיית מלאכה להגדלת האש תהיה כרוכה בטרחה להסרת החסימה - לדעת השולחן ערוך, אין החסימה מתירה את איסור השהייה; ולדעת הרמ"א - במקרה של חסימה כזו אין איסור שהייה, אך יש איסור 'חזרה', שאיסורו הוא (גם) משום שנראה כמבשל בשבת.
- בכל אופן שהשהו מאכל לצלייה על גחלים, אין להסירו בשבת מעל גבי הגחלים הנוגעות בו כל עוד אינן כבויות, כדי שלא לעבור על איסור 'מבעיר' ומכבה.
- תבשיל או צלי שהשהו אותו באופן האסור במזיד - אסור לאוכלו. אולם אם אופן השהייה שנוי במחלוקת אם יש בו איסור 'שהייה' - מותר לאוכלו.
- נחלקו ראשונים אם יש בישול אחר בישול בדבר נוזלי שהצטנן. השולחן ערוך פוסק כדעת האוסרים, והרמ"א סובר שאם לא הצטנן לגמרי ניתן להקל.
- מקרר ששכחו לנתק בו בערב שבת את נורת התאורה הנדלקת בעת פתיחתו - נחלקו הפוסקים אם מותר לומר לגוי לפותחו כאשר ידוע לו שהנורה תדלק בעת הפתיחה.

קוראינו היקרים והנכבדים

הננו להודיע כי החל מהשבוע (פרשת ניצבים וילך), ולמשך השבועות הקרובים, יצא עלון 'לקראת שבת' לאור, בקובץ PDF למייל בלבד והמהדורה המודפסת לא תודפס ולא תופץ בנקודות ההפצה

ניתן לקבל את העלון מידי שבוע, ישירות לתיבת המייל שלכם להצטרפות נא שלחו מייל: dirshu@dirshu.co.il

הדפסת העלון והפצתו תחזור למתכונת הרגילה אי"ה ביום חמישי פרשת נח

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה